

Niina Tuppurainen

Osakeyhtiön ja sen osakkaan verotus sekä verosuunnittelu

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

13.5.2013

Tekijä Otsikko	Niina Tuppurainen Osakeyhtiön ja sen osakkaan verotus sekä verosuunnittelu
Sivumäärä Aika	49 sivua 13.5.2013
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalouden koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Talous ja rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Raija Olkkola
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutustua osakeyhtiön toimintaan ja verotukseen sekä löytää keinoja osakeyhtiön verosuunnitteluun ja etenkin pienosakeyhtiön ja sen osakkaan verotuksen optimoimiseen. Työssä tarkasteltiin vaikuttaako verosuunnittelu suuresti osakkaan ja yrityksen yhteisverotukseen ja millaisilla keinoilla verojen määrään voidaan vaikuttaa. Tarkoituksena oli myös löytää verosuunnittelun ongelmakohtia ja keinoja siihen, miten mahdollisilta ongelmilta voi helpoiten välttyä.</p> <p>Työn tutkimusmuotona käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää, joka piti sisällään myös tapaustutkimuksen piirteitä. Aineisto työn teoreettiseen osaan kerättiin alan kirjallisuudesta ja aihetta rajoittavasta lainsäädännöstä. Tapaustutkimuksen osuudessa tiedonlähteenä käytettiin myös kohdeyrityksestä saatuja tietoja.</p> <p>Työn teoreettisessa osassa tarkasteltiin osakeyhtiön ominaispiirteitä ja sen toimintaa rajoittavaa lainsäädäntöä sekä millä tavoin osakeyhtiöstä voidaan jakaa tuloja osakkeenomistajille ja miten tämä huomioidaan verotuksessa. Lisäksi pyrittiin selittämään keinoja verosuunnitteluun sekä niiden yhteyttä tilinpäätössuunnitteluun.</p> <p>Työssä kävi ilmi, että vasta toimintansa aloittaneella pienellä osakeyhtiöllä ei ole yhtä paljon mahdollisuuksia verosuunnitteluun kuin isommilla yhtiöillä. Tästäkin huolimatta havaittiin, että verosuunnittelulla voidaan vaikuttaa maksettavien verojen määrään. Työn tekemisen aikaan hallitus antoi uudet kehysriihiratkaisut veromuutoksista vuodelle 2014. Työssä mietittiin myös miten osakeyhtiötä koskevat veromuutokset tulee huomioida esimerkkiyrityksen verosuunnittelussa tulevaisuudessa.</p> <p>Työssä tutkittiin osinkojen ja palkannoston vaikutusta esimerkkiyhtiön ja sen omistajan yhteisverotukseen ja pyrittiin löytämään optimaalinen verotusaste. Tehdyillä laskelmilla nähtiin millaisia vaikutuksia erilaisilla toimintatavoilla on verotukseen. Tehdyistä laskelmista voitiin päätellä, että verojen minimoinnin kannalta palkannosto on järkevää silloin kun yhtiön nettovarallisuus on pieni ja omistajan ansiotulot ovat pienet.</p>	
Avainsanat	Osakeyhtiö, osingonsaaja, verotus, verosuunnittelu

Author Title Number of Pages Date	Niina Tuppurainen Taxation and Tax Planning of a Private Limited Company and Its Owners 49 pages 13 May 2013
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor(s)	Raija Olkkola, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to explore the functions and taxation of a private limited company and find different ways to plan the taxes of a private limited company. Moreover the thesis focused on the joint taxation of a small private limited company and its owner as well as on identifying the tools that influence on the amount of taxes. One purpose was also to find the difficulties of tax planning and ways to avoid them.</p> <p>The theoretical background was based on professional literature and the valid legislation. In the theoretical part of the thesis the characteristics of a private limited company and laws that restrict the operations of a private limited company were presented. It also examined what are the ways to share funds to the shareholders. In addition, one purpose of the thesis was to explain the methods for planning taxation and to see the connection between tax planning and the planning of the financial statement.</p> <p>The study method used in this thesis was qualitative research combined with case studies. The case studies were also supported with information from the case company.</p> <p>The thesis showed that small private limited companies which have just started their operations do not have as many ways to plan the taxes as bigger companies have. In spite of this, the study proved that the tax planning can affect to the amount of taxes paid. At the time when the thesis was written, the government published the planned changes for year 2014 taxation. It was also examined how these changes should be considered while planning the taxes of the case company.</p> <p>It was examined how the amount of paid salaries and shared dividends affect to the joint taxation of the case company. The purpose was to find the optimal tax rate and the calculations showed the impact of different methods to the tax rates. The calculations led to a conclusion that it is advisable to rather pay salary than dividends when the company's net property is small.</p>	
Keywords	Private limited company, payment of dividend, taxation, tax planning

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn aihe ja tausta	1
1.2	Työn tavoite	2
1.3	Tutkimusmenetelmä, aineisto ja rajaus	2
2	Osakeyhtiö	4
2.1	Osakeyhtiön määritelmä	4
2.2	Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet	5
3	Osakeyhtiön ja sen osakkaan verotus	6
3.1	Tuloverojärjestelmän perusrakenne	6
3.2	Osakeyhtiön verotus	6
3.3	Osakeyhtiön voitonjako	8
3.3.1	Nettovarallisuuden laskentaperuste	10
3.3.2	Osakkeen matemaattinen arvo	11
3.4	Osakkaan yrityksestä saaman tulon verotus	12
3.4.1	Osinkotulon verotus	13
3.4.2	Yrittäjäosakkaan palkan verotus	15
4	Verosuunnittelu	15
4.1	Suunnittelussa huomioitavat asiat	16
4.2	Verosuunnittelun tasot	17
4.2.1	Strateginen verosuunnittelu	17
4.2.2	Taktinen verosuunnittelu	18
4.2.3	Operatiivinen verosuunnittelu	18
4.3	Verosuunnittelun ongelmat	19
4.4	Verosuunnittelua rajoittava lainsäädäntö	20
4.4.1	Peitelty osingonjako	20
4.4.2	Laiton varojenjak	22
4.4.3	Veronkierto	23
4.4.4	Veroparatiisit	25
4.5	Omistajayrittäjien verosuunnittelu	25
4.5.1	Nettovarallisuuden ja osingonjaon verosuunnittelu	26
4.5.2	Palkka vai osinko?	27
4.5.3	Palkan sivukulut	28
4.6	Yhtiön ja omistajan väliset oikeustoimet	29

4.6.1	Lainat yhtiölle ja osakkaalle	30
4.6.2	Toimitilat	32
4.7	Verotuksen ja tilinpäätöksen yhteys	32
4.7.1	Kuluvarasto	34
4.7.2	Poistot	35
5	Verosuunnittelu esimerkkiyhtiössä	36
5.1	Esimerkkiyhtiö	36
5.2	Nykytilanne	37
5.3	Neuvoja verosuunnitteluun	37
5.3.1	Nettovarallisuuden suunnittelu	37
5.3.2	Palkannosto ja osakkeina jaettava tulos	39
5.4	Tulevaisuuden veromuutokset	42
5.5	Yhteenveto	43
6	Johtopäätökset ja työn arviointi	43
	Lähteet	47

1 Johdanto

1.1 Työn aihe ja tausta

Opinnäytetyöni aiheena on osakeyhtiön sekä sen osakkaan verotus ja verosuunnittelu. Aihe on hyvin ajankohtainen Suomessa vuonna 2012 toteutuneen yritys- ja pääomaverouudistuksen takia. Verotusmenettelyjen muuttuessa tulee yrityksen kiinnittää huomiota verosuunnitteluunsa, mikäli se toivoo voivansa optimoida verotustaan. Mikäli yhtiön omistajat eivät ole tarkastaneet kulloinkin voimassaolevaa verotusta koskevaa lainsäädäntöä, saattaa olla, että verotuksen suunnitteluun käytettävät keinot ovat vanhentuneita.

Työssäni tarkastelen verotusta ja verosuunnittelua nimenomaan osakeyhtiön kannalta. Tämä johtuu siitä, että myös työn esimerkkiyritys on osakeyhtiömuotoinen. Osakeyhtiömuotoisessa verotuksessa on myös paljon erilaisia mahdollisuuksia suunnitella verotusta. Minua kiinnosti erityisesti ottaa työhöni verosuunnittelun osalta näkökulma omistajaosakkaan verotusta silmällä pitäen. Tämä sen takia, että osakeyhtiön omistajat maksavat veroja sekä osakeyhtiön liiketoiminnasta että henkilökohtaisista tuloistaan, ja halusin selvittää, millaisia mahdollisuuksia näihin on vaikuttaa.

Omistajaosakkaan verotuksen tarkkailun lisäksi keskityn työssäni myös osakeyhtiön verosuunnitteluun yleisesti. Tähän osioon otin mukaan tarkasteluun myös tilinpäätössuunnittelun, sillä verosuunnittelu on vahvasti kytköksissä siihen ja verosuunnittelua olisi mahdoton tarkastella ymmärtämättä joitain osioita tilinpäätössuunnittelusta.

Valitsin työlleni tämän aiheen paitsi sen ajankohtaisuuden takia myös siksi, että se on aihe, joka kiinnostaa kovasti itseäni ja josta on saatavilla paljon lähdemateriaalia. Työlleni löysin myös kiinnostavan toimeksiantajan, joten pääsen työssäni soveltamaan koamaani teoriaa yrityksen tarpeisiin.

Toimeksiantajayritykseni on vasta vuonna 2011 perustettu työvoimanvuokrausta tarjoava yritys. Sen toiminta on vielä hyvin pienimuotoista, ja yrityksen töitä tekevät pääosin omistajaosakkaat. Tästä johtuen verosuunnitteluosiossa tarkastelen verosuunnittelua nimenomaan omistajaosakkaiden verotuksen kannalta. Yrityksessä ei ole aiem-

min kiinnitetty huomiota verosuunnitteluun, joten sen verotuksen suunnittelussa on mahdollista löytää erilaisia keinoja verojen optimointiin.

1.2 Työn tavoite

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, miten pieniä ja keskisuuria osakeyhtiöitä sekä niiden osakkaita verotetaan. Työn tavoitteena on myös selvittää erilaisten toimien vero-vaikutuksia, ja miten osakeyhtiön ja sen osakkaan verotusta voitaisiin suunnitella ja näin ollen pienentää. Työssä tarkastelen myös, miten osakeyhtiössä tehtävät eri toimet, kuten tulonjako vaikuttavat osakeyhtiön sekä sen omistajaosakkaan yhteisverotukseen. Eritoten haluan selvittää, millä tavoin osakeyhtiössä tehtävien ratkaisujen vaikutus saadaan optimoitua esimerkkiyritykseni ja sen omistajien yhteisverotuksessa.

Keräämäni aineiston pohjalta opinnäytetyön tavoitteena on myös soveltaa verotusta ja verosuunnittelua koskevaa teoriaa toimeksiantajayrityksen verosuunnitteluun. Työn tarkoituksena on löytää keinoja toimeksiantajayritykseni verotuksen suunnitteluun ja neuvoja, joita yritys voi ottaa huomioon verosuunnittelussaan.

1.3 Tutkimusmenetelmä, aineisto ja rajaus

Opinnäytetyöni on tutkimustyyppinen työ, jossa käytän menetelmänä laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Työ pitää sisällään myös tapaustutkimuksen piirteitä.

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan ja ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkitystä mahdollisimman monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on paremminkin löytää ja paljastaa asioita kuin todentaa jo olemassa olevia tietoja. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 161.) Laadullisella tutkimuksella etsitään säännönmukaisuuksia ja monimuotoisuutta (Jyväskylän yliopisto 2012). Kvalitatiivista aineistoa tutkittaessa esiintyy ajatus, jonka mukaan yksityisessä toistuu yleinen. Yksittäisiä tapauksia tutkittaessa saadaan selville, mikä toistuu usein tarkasteltaessa kyseistä asiaa, ja näin ollen mikä on merkittävää asiassa. (Hirsjärvi ym. 2009, 182.)

Aineistona työssäni käytän aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, lainsäädäntöä sekä toimeksiantajayrityksestä saatavia tietoja. Pyrin käyttämään työssäni mahdollisimman

tuoreita teoksia, jotta välttyisin virheellisen tiedon hankinnalta. Ennen vuotta 2012 kirjoitetuissa kirjoissa kaikissa on jonkin verran vanhentunutta tietoa, johtuen vuonna 2012 voimaantulleesta yritys- ja pääomaverouudistuksesta. Koska myös aiemmin kirjoitetuissa teoksissa on paljon hyödyllistä tietoa aiheestani, olen käyttänyt myös näitä teoksia, mutta tarkastanut verotusta koskevasta laista mahdolliset muutokset.

Olen pyrkinyt käyttämään työssäni usean eri kirjoittajan lähteitä, jotta olen saanut työhöni näkökulmia useammalta kannalta. Käyttämäni kirjallisuuden voidaan katsoa olevan luotettavaa, sillä kirjoittajat ovat oman alansa arvostettuja asiantuntijoita.

Työni pohjalta olen tutustunut myös muihin verotusta ja verosuunnittelua käsitteleviin opinnäytetöihin. Näistä olen tarkastellut lähinnä lähdeluetteloita löytääkseni mielenkiintoisia ja hyödyllisiä lähteitä omaan työhöni. Erityisesti seuraavia opinnäytetöitä olen tarkastellut tehdessäni opinnäytetyötäni: Antton Bomanin "Osakeyhtiön verotus ja verosuunnittelu: Keravan automaatio ja kone Kauko Oy" vuodelta 2011 sekä Jasmin Bromanin "Suppeaomistuspohjaisen osakeyhtiön verosuunnittelu ja osinkoverotus: case Yritys X Oy" vuodelta 2011.

Työni voidaan karkeasti jaotella kahteen osaan. Ensimmäisessä osiossa olen kerännyt teorialtietoa kirjallisuudesta, lainsäädännöstä, lehdistä sekä muista julkaisuista koskien osakeyhtiön ja sen osakkaan verotusta sekä verosuunnittelua. Toisessa osiossa pyrin soveltamaan löytämäni tietoa toimeksiantajayritykseni tarpeisiin. Tässä osiossa olen pyrkinyt löytämään keinoja, joita toimeksiantajayritykseni voisi käyttää suunnitellessaan verotustaan ja pyrkiessään minimoimaan sitä. Suurin vaikutus omistajaosakkaiden verotukseen on nostettavien palkkojen ja osinkojen määrällä, joten työssä on kiinnitetty huomiota erityisesti tähän asiaan. Olen rajannut työstäni pois muut varojen jakokeinot, kuten varojen jakamisen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta, sillä tämä ei ole erityisen oleellinen varojen jakotapa esimerkkiyritykseni kannalta.

Osakeyhtiön verotusta käsittelen vain pienien ja keskusuurien yksityisten osakeyhtiöiden osalta. Olen tarkoituksella rajannut työstäni suuret osakeyhtiöt ja julkisesti noteeratut osakeyhtiöt, sillä niiden laajamuotoisen toiminnan käsittelyssä tulisi ottaa huomioon paljon useampia asioita ja opinnäytetyöni venyisi valtavan pitkäksi.

Verosuunnittelua käsitellessäni olen antanut suuremman huomion keinoille, joita voidaan käyttää nimenomaan omistajaosakkaan verotusta suunniteltaessa. Suuremman

huomion ovat saaneet myös keinot, joita toimeksiantajayritykseni voisi käyttää verotukseen suunnitellessaan. Olen käsitellyt työssäni myös veronkiertoa ja veroparatiiseja, vaikka ne eivät olekaan verosuunnittelun keinona hyväksyttävää. Nämä asiat olen ottanut työssäni esille, sillä ne ovat hyvin ajankohtaisia ja jatkuvasti pinnalla olevia aiheita.

Opinnäytetyössäni käsittelen myös jonkun verran tilinpäätössuunnittelua, sillä verosuunnittelu ja tilinpäätössuunnittelu kulkevat niin rinnakkain, että niitä on mahdotonta erottaa toisistaan täysin. Tilinpäätössuunnittelua käsittelen tosin vain verosuunnitteluun vaikuttavilta osilta enkä kokonaisuudessaan.

2 Osakeyhtiö

2.1 Osakeyhtiön määritelmä

Osakeyhtiö on usein perustettu sen takia, että osakkaat ovat halunneet muodostaa yhtiön, joka ei ole vahvasti yhteydessä osakkeenomistajiinsa (Norri 2006, luku 2). Osakeyhtiössä tämä toteutuu, sillä se on erillinen oikeushenkilö osakkeenomistajastaan. Tämä tarkoittaa sitä, että osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti osakeyhtiön velvoitteista. (Osakeyhtiölaki, 1 luku 2 §.) Osakeyhtiö on oikeustoimikelpoinen sekä oikeuskelpoinen. Osakeyhtiöllä voi siis olla oikeuksia ja velvoitteita, ja se voi määrätä itsenäisesti näistä velvoitteista ja oikeuksista, esimerkiksi olemalla kantajana tuomioistuimessa. (Villa 2006, 198-200.)

Osakeyhtiötä perustettaessa tulee laatia perustamissopimus, jonka kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat (Osakeyhtiölaki, 2 luku 1 §). Osakeyhtiö ei synny ennen kuin se on rekisteröity, mutta perustamissopimuksen ollessa allekirjoitettu, tehdystä toimesta syntyneet velvoitteet siirtyvät osakeyhtiölle heti sen rekisteröidyttyä (Villa 2006, 211-212).

Osakeyhtiö voi olla joko yksityinen tai julkisesti noteerattu. Yksityisen osakeyhtiön osakkeet eivät voi olla arvopaperimarkkina- ja julkisen kaupankäynnin kohteena, kun taas julkisen osakeyhtiön osakkeet voivat olla. (Osakeyhtiölaki, 1 luku 1 §.) Tulevissa luvuissa käsittelen vain yksityisten osakeyhtiöiden toimintaa.

2.2 Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet

Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajille (Osakeyhtiölaki, 1 luku 5 §). Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että voitonjakokelpoisia varoja tulisi tuottaa mahdollisimman paljon lyhyellä aikavälillä, vaan voiton tuottamista tulisi tarkastella pitkällä aikavälillä (Villa 2006, 199). Voiton tuottaminen osakkeenomistajille voi osinkojen lisäksi tapahtua pyrkimällä mahdollisimman korkeaan osakkeen arvoon (Tomperi 2011, 74).

Osakeyhtiöllä on osakepääoma, jonka vähimmäismäärä yksityisessä osakeyhtiössä on 2 500 euroa (Osakeyhtiölaki, 1 luku 3 §). Tätä osakepääomaa ei voida jakaa osakkaille osinkona, vaan se on sidottua pääomaa (Tomperi 2011, 73).

Osakeyhtiössä päätökset tehdään enemmistöperiaatteella, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Päätösvaltaansa osakkeenomistajat voivat käyttää yhtiökokouksessa. Kaikki osakkeet myös tuottavat yhtiössä samanlaiset oikeudet, mutta tästäkin voidaan määrätä toisin yhtiöjärjestyksessä. (Osakeyhtiölaki, 1 luku 6-7 §). Yhtiöjärjestyksessä voidaan esimerkiksi määrätä osakkeista, joilla on toisistaan poikkeavat äänimäärät (Osakeyhtiölaki, 3 luku 1 §).

Osakkeenomistajat voivat muutenkin yhtiöjärjestyksessä määrätä toiminnastaan, mutta yhtiöjärjestykseen ei voida ottaa määräyksiä, jotka ovat osakeyhtiölain, muun lain tai hyvän tavan vastaisia (Osakeyhtiölaki, 1 luku 9 §). Yhtiöjärjestyksessä määrättäviä pakollisia asioita ei ole paljon, vain toiminimi, kotipaikka ja toimiala. Muista asioista osakkaat voivat sopia yhtiöjärjestyksessä, jos haluavat. Asiat, joita ei ole yhtiöjärjestyksessä erikseen säännelty, ratkaistaan osakeyhtiölain säännösten mukaan. (Tomperi 2011, 75.)

3 Osakeyhtiön ja sen osakkaan verotus

3.1 Tuloverojärjestelmän perusrakenne

Verovelvollisia ovat luonnolliset henkilöt sekä juridiset henkilöt. Muut kuin luonnolliset henkilöt on tuloverolaissa jaettu yhteisöihin, yhtiöihin ja yhteisetuksiin. (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 163.) Tässä luvussa tarkastelen juridisista henkilöistä vain yhteisön eli osakeyhtiön verotusta.

Verovuonna Suomessa asunut luonnollinen henkilö tai kotimainen yhteisö on verovelvollinen Suomeen. Niiden on suoritettava veroa Suomeen joko Suomesta tai ulkomailta hankkimastaan tulosta. (Villa ym. 2007, 163.)

Yrityksen verotuksessa sovellettava verolaki määräytyy reaalitoiminnan nojalla. Kaikkia yritysmuotoja voidaan verottaa sekä elinkeinoverolain että tuloverolain mukaan. Lisäksi on mahdollista, että niitä voidaan verottaa myös maatalousverolain mukaan. Näin ollen yrityksillä voi siis olla useampia tulolähteitä. (Kukkonen & Walden 2011, 16.)

Tulolähteillä on useita erilaisia merkityksiä yrityksessä. Verovähennykset sekä tappioiden vähennykset tehdään pääsääntöisesti tulolähteittäin. Tulolähdejako voi myös vaikuttaa pääomatulon määrään ja tuloksen määrittelyyn. Elinkeinotoiminnan tulolähde sisältää tavanomaisimmin yrityksen myynti- ja ostotoiminnan sekä muut mahdolliset palvelut. Henkilökohtainen tulolähde taas sisältää mahdolliset kiinteistövuokraukset ulkopuolisille, saamiset yhtiömiehiltä ja normaaliliiketoiminnasta erillisen sijoitustoiminnan. (Kukkonen & Walden 2011, 17.)

3.2 Osakeyhtiön verotus

Kukkosen ja Waldenin mukaan osakeyhtiö soveltuu hyvin laajamittaisen toiminnan tulorahoituksen turvin kasvuun pyrkivän yrityksen toimintamuodoksi, sillä verrattaessa muihin yritysmuotoihin, sen verotus on alhainen. Varsinkin, kun yrityksen toiminnassa tarvitaan ulkopuolista henkilökuntaa, toimitiloja tai suuria investointeja, on osakeyhtiö hyvä valinta yritysmuodoksi. (Kukkonen & Walden 2010, 43.)

Kuten jo edellisessä luvussa mainitsin, tuloverolain mukaan verovelvollisia ovat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt (Tuloverolaki, II-osa, 1 luku 9 §). Osakeyhtiö on siis oikeushenkilö, jonka velvollisuudet ovat erilliset osakkeenomistajien velvollisuuksista. Tämä tarkoittaa myös sitä, että yhtiö on erillinen verovelvollinen, jota verotetaan sille kertyneestä tuloksesta erikseen osakkeenomistajista (Kukkonen 2010, 22).

Edellisessä luvussa mainitsin myös, että yrityksillä voi olla useampia tulolähteitä ja osakeyhtiöllä näitä voi olla kolme. Nämä ovat elinkeinotulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtainen tulolähde. Elinkeinotulo muodostuu yrityksen normaalista liike-toiminnan tuloista, maatalouden tulo muodostuu mahdollisista maataloudesta saaduista tuloista ja henkilökohtainen tulo voi muodostua esimerkiksi ulkopuoliselle vuokrata kiinteistöstä, joka ei palvele elinkeinotoimintaa. (Verohallinto 2012d.)

Verokanta, jonka mukaan osakeyhtiön tulovero määräytyy, on 24,5 prosenttia (Tuloverolaki, VI-osa, 1 luku 124 §). Osakeyhtiön verotettavaa tuloa ei jaeta pääomatuloon ja ansiotuloon (Koivumäki & Koponen & Järvenoja 2012, luku D1).

Osakeyhtiön itsenäinen verotus on lähtökohtaisesti vahva, mutta joissain poikkeustapauksissa osakeyhtiön tulot saatetaan verottaa osakkaan, eikä yhtiön tuloina. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi sellaiset, joissa osakkaan tuloja on pyritty siirtämään osakeyhtiöön. Eli jos yhtiöön tulee ainoastaan osakkaan palkkatuloja tai muita tuloverolain mukaisia ansiotuloja, voidaan nämä verottaa osakkaan tuloina eikä yhtiön tuloina. (Villa ym. 2007, 241.) Useimmiten näin tapahtuu pienissä osakeyhtiöissä, joissa osakkeet ovat yhden ihmisen omistuksessa. Toiminnan käsittäessä myös tavaroiden myyntiä, on pienempi riski siihen, että osakeyhtiön tulot verotetaan osakkaan tuloina. (Tomperi 2009, 57-58.)

Osakeyhtiöllä ja sen verovelvollisella on oikeus olettaa, että osakeyhtiötä verotetaan itsenäisenä verovelvollisena jatkossakin, mikäli näin on tehty aiempina vuosina. Tämä oletus voidaan tosin tehdä vain silloin, kun osakeyhtiön toiminnassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia. (Tomperi 2009, 58.)

Osakeyhtiön verotettava tulo lasketaan sen veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotuksena. Pääsääntöisesti osakeyhtiö on verovelvollinen kaikista tuloistaan, mutta poikkeuksiakin löytyy. Näitä poikkeuksia ovat erikseen määritellyt verovapaat tulot, joita on esimerkiksi osakkeiden luovutusvoitot. Pääsääntöisesti kaikki me-

not liittyen elinkeinotoimintaan ovat vähennyskelpoisia, mutta näissäkin on poikkeuksia, kuten verovapaisiin tuloihin liittyvät erät. (Mähönen & Villa 2009, 77.)

Toisin kuin esimerkiksi yksityisliikkeessä ja henkilöyrityksissä, osakeyhtiöön jätetyt voitot varat verotetaan yhteisöverokannan mukaan. Näin ollen osakeyhtiössä voidaan vaikuttaa vuosittain siihen, kuinka suuri osuus kertyneistä voittovaroista jätetään yhteisöveron piiriin, ja kuinka suuri osuus jaetaan osinkotuloina osakkaille ja verotetaan osakkaan verotuksessa. (Kukkonen 2010, 22.)

Tuloverotuksessa tavoitteena on löytää veronmaksukyvyyn mukainen verotus. Vuosi tosin on liian lyhyt aika selvittää tämä. Verovelvollisen tulot saattavat vaihdella suuresti eri vuosina. Toisinaan saattaa syntyä paljon voittoa, kun taas toisinaan saattaa syntyä suuret tappiot. Suomessa onkin käytössä tappiontasausjärjestelmä, joka mahdollistaa tappioiden vähentämisen seuraavien vuosien voitollisista tuloksista. (Ossa 2011, 239.) Verovelvollinen ei voi itse määritellä milloin tappiot vähennetään tuloksesta, vaan ne vähennetään siinä järjestyksessä, kun ne ovat syntyneet, heti kun tuloa syntyy (Tuloverolaki, V-osa 117 §). Tappioita voi vähentää seuraavan kymmenen vuoden aikana niiden syntymisestä (Tuloverolaki, V-osa 119-120 §).

Osakeyhtiössä voitonjaon ajoittamisen sekä suunnittelun mahdollisuudet ovat laajemmat kuin muissa yritysmuodoissa. Osakeyhtiön omistajat voivat itse päättää milloin yrityksestä nostetaan tuloa, miten paljon ja missä muodossa sitä nostetaan. Tämän pitää tosin tapahtua osakeyhtiölain puitteissa, eli omistajat eivät voi täysin tahdonvaltaisesti nostaa tuloa. (Kukkonen & Walden 2010, 43.)

3.3 Osakeyhtiön voitonjako

Kuten jo luvussa 3.2 mainitsin, osakeyhtiötä ja sen osakkaita verotetaan erillisinä toisistaan. Osakeyhtiön verotus perustuu sen tekemään tulokseen, kun taas osakkaita verotetaan yhtiön jakamista varoista. Osakasta voidaan verottaa osinkoina saaduista tulosta tai osakkeiden luovutuksesta saaduista voitoista. (Tomperi 2009, 60.)

Osakeyhtiölain 13:2 §:ssä säädetään, että yhtiö ei saa jakaa varoja, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Osakeyhtiölain 13:5 §:ssä säädetään, että jollei maksukykyä koskeva 2 §:stä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaan pääoman, josta on vähennetty yhtiö-

järjestyksen mukaiset jakamatta jätettävät varat. (Osakeyhtiölaki, 13 luku 2-5 §.) Tällainen yhtiöjärjestyksen määräys voi olla esimerkiksi sellainen, jossa osa tilikauden voitosta siirretään osakepääomaan (Kyläkallio & Irola & Kyläkallio 2008, 1107).

Mikäli yhtiö on tuottanut tappiota, tulee tappion määrä vähentää yhtiön vapaasta pääomasta, ja vain siitä syntynyt erotus on käytettävissä voitonjakoon (Kyläkallio ym. 2008, 1107).

Osakeyhtiölain mukaan osinkojen jako perustuu viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen (Osakeyhtiölaki, 4 luku 13 §). Osingon maksun perusteena ei tarvitse olla viimeksi päättynyt tilikausi, vaan jaettava voitto on voinut kertyä useammalta tilikaudelta tai kulumassa olevalta tilikaudelta (Kyläkallio ym. 2008, 1105).

Osinkoa maksetaan useimmiten kerran tilikaudessa, mutta periaatteessa osinkoa voidaan jakaa myös useammin, sillä sille ei ole määritelty mitään esteitä. Osingon jakaminen on mahdollista myös meneillään olevalta tilikaudelta. (Kyläkallio ym. 2008, 1105.)

Osingonsaajan verotuksessa ei ole merkitystä, miltä tilikaudelta osinko on jaettu, sillä osingonsaajan verotuksessa ei tarkkailla yritystä. Saatu osinko verotetaan sen verovuoden tulona, milloin se on ollut osingonsaajalle nostettavissa. (Tomperi 2009, 61.)

Osinko jaetaan pääsääntöisesti rahana, mutta se voitaisiin maksaa myös jonain muunakin kuin rahana, sillä tälle ei ole olemassa lakisääteisiä esteitä. Muita tapoja maksaa osinko voi olla esimerkiksi toisen yhtiön osakkeet. Muuna kuin rahana suoritettavalle osingonjaolle tärkeimpänä sääntönä voidaan pitää sitä, että näin tapahtuva osingonjako ei saa asettaa osakkeenomistajia epätasa-arvoiseen asemaan. (Kyläkallio ym. 2008, 1105.)

Osinkoja jaettaessa tärkeinä tekijöinä on osakkeen matemaattinen arvo ja yhtiön nettovarallisuus. Seuraavissa luvuissa käsitellään näiden laskemista ja miten ne vaikuttavat jaettavaan osinkoon.

3.3.1 Nettovarallisuuden laskentaperuste

Matemaattiseen arvoon käytettävä nettovarallisuuden laskentaperusta muodostuu yhtiön varoista ja veloista riippumatta siitä, miten ne jakautuvat eri tulolähteisiin (Kukkonen & Walden 2011, 33). Nettovarallisuuden laskennan pohjana on verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen tase (Arvostamislaki, 2 luku 2 §). Verovuodella tarkoitetaan sitä vuotta milloin osinko on nostettavissa (Immonen & Ossa & Villa 2011, 184).

Nettovarallisuutta laskettaessa varoihin luetaan mukaan kaikki taseen vastaaviin sisältyvät erät eli käyttö-, vaihto- ja rahoitusomaisuus. Varoihin luetaan mukaan myös yrityksen omistamat osakkeet sekä yrityksen omistuksessa oleva omaisuus, jonka ei välttämättä tarvitse olla yrityksen käytössä. Tällainen omaisuus voi olla esimerkiksi asunto, jossa asuu yhtiön osakas. (Koponen 2011, 275.)

Yhtiön velkoihin taas luetaan mukaan kaikki taseen vastattavaa puolelle merkitty vieras pääoma. Mikäli yritys on ottanut pääomalainaa, lasketaan myös tämä mukaan velkoihin nettovarallisuutta laskettaessa. Mikäli maksamattomat tuloverot kirjataan siirtovelkoihin, jätetään ne nettovarallisuuslaskelman ulkopuolelle. (Koponen 2011, 276.)

Nettovarallisuutta laskettaessa varat arvostetaan yleensä tuloverotuksen hankintamenoon, joka on jäljellä verotuksessa hyväksytyjen poistojen ja arvonalennusten jälkeen. Näin ollen nettovarallisuuslaskelmassa käytettävät arvot voivat olla eri arvoja kuin taseen arvot. Käyttöomaisuuteen kuuluvat kiinteistöt ja rakennukset taas arvostetaan edellisvuoden vertailuarvoon, mikäli se on poistamatonta hankintamenoa suurempi. Yhtiön käyttö- tai rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit arvostetaan samalla tavalla. Velat taasen arvostetaan niiden nimellisarvoon. (Verohallinto 2012a.)

Kuviossa 1 on havainnollistettu miten yrityksen nettovarallisuus lasketaan. Varoihin on otettu mukaan joitain omaisuusarvoja, joita yrityksillä usein on, ja velkoihin on lisätty yrityksen ottama pääomalaina.

Varat		
- koneet ja kalusto	15 000	
- osakkeet	5 500	
- rakennukset	120 000	
- vaihto-omaisuus	50 000	
- rahoitusomaisuus	<u>20 000</u>	210 500
Velat:		
- pääomalaina		60 000
- vieras pääoma		<u>100 000</u>
Nettovarallisuus		<u>50 500</u>

Kuvio 1. Esimerkki nettovarallisuuden laskennasta.

3.3.2 Osakkeen matemaattinen arvo

Nettovarallisuuden perusteella osakkeelle voidaan laskea matemaattinen arvo. Tämä on tärkeä tekijä jaettaessa osinkoja osakkeenomistajille. Osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla nettovarallisuus yhtiön ulkona olevien osakkeiden määrällä. Osakkeen ulkona oleminen tarkoittaa sitä, että osake ei ole yhtiön hallussa. (Immonen ym, 2011, 183.) Yhtiön lunastamat ja muutoin hankkimat omat osakkeet jätetään siis lukuun ottamatta, laskettaessa matemaattista arvoa (Laki varojen arvostamisesta verotuksessa, 2 luku 9 §).

Uuden yhtiön, jonka ei voida katsoa perustetun ennestään olemassa olevan yhtiön toiminnan jatkamista varten, osakkeen matemaattisena arvona pidetään osakkeen nimellisarvoa tai sen puuttuessa kirjanpidollista vasta-arvoa eli osakepääomaan merkittyä määrää (Laki varojen arvostamisesta verotuksesta, 2 luku 10 §).

Ennen osinkojen jakamista pääoma- ja ansiotulo-osinkoihin, osakkeenomistajan omistamien osakkeiden perusteella laskettua matemaattista arvoa voidaan joutua oikaisemaan joissain tilanteissa. Mikäli yrittäjäosakas tai hänen perheensä on ottanut yhtiöstä osakaslainaa, vähennetään osakkeiden arvosta lainan summa. Myös, jos yrittäjäosak-

kaalla on käytössään yhtiön varoihin kuuluva asunto, vähennetään sen arvo osakkeiden arvosta. Tämä vähennys tehdään, mikäli osakkaan ja hänen perheensä omistuksessa on vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai äänimäärästä. (Verohallinto 2012d.)

Kuviosta 2 voidaan nähdä esimerkki matemaattisen arvon laskemisesta osaketta kohden.

<p>Yhtiö X:n ulkona olevien osakkeiden määrä on 2 500.</p> <p>Yhtiön X varat ovat 600 000 euroa ja velat 275 000.</p> <p>Osakkeen matemaattinen arvo on:</p> $\frac{600\,000 - 275\,000}{2\,500} = 130 \text{ euroa/osake}$
--

Kuvio 2. Osakkeen matemaattisen arvon laskeminen. (mukailtu Tomperi 2009, 47.)

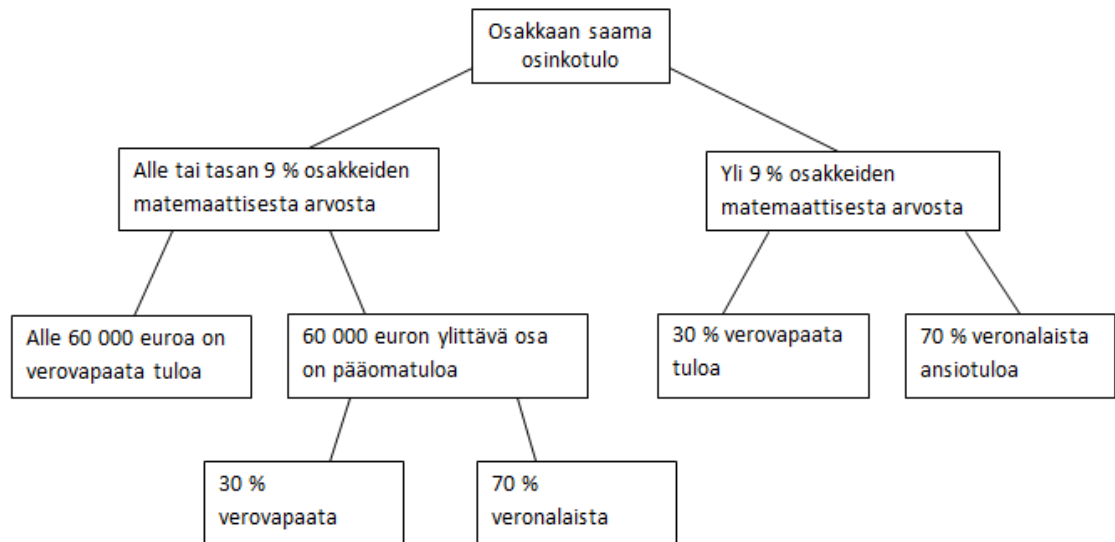
Mikäli henkilöllä A on omistuksessaan kuvio 2:ssa nähdyn esimerkin yhtiön kaikista 2 500 osakkeesta 700, hänen osakkeidensa matemaattinen arvo on yhteensä: $130 \text{ €} \cdot 700 = 91\,000 \text{ euroa}$. Tästä voidaan helposti laskea, kuinka paljon osinkoa A voisi nostaa verovapaana, ja kuinka suuri osuus olisi ansiotuloa ja pääomatuloa. Osinkojen verovapautta ja veronalaisuutta tarkastelen tarkemmin seuraavassa luvussa.

3.4 Osakkaan yrityksestä saaman tulon verotus

Osakkaan yleisimmät varojen nostotavat yhtiöstä ovat palkka ja osinkotulot. Osakkaat eivät voi tehdä yksityisnostoja osakeyhtiöstä. (Koivumäki ym. 2012, luku D1.) Tässä luvussa tarkastelen osakkaan varojen nostoa erillisinä toisistaan, mutta luvussa 4.5 kiinnitän huomiota myös siihen, millaisia vaikutuksia näillä on toisiinsa. Palkasta tai osingosta maksettava vero saattaa muuttua riippuen siitä, millaisia summia osakkaat nostavat ja eritoten tätä tarkastelen työn edetessä 4 lukuun.

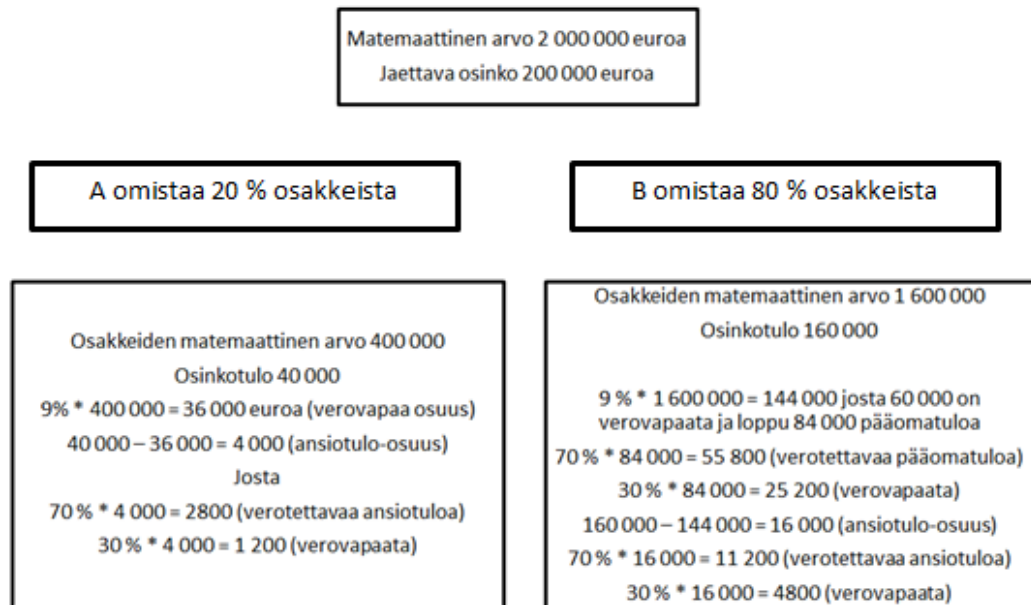
3.4.1 Osinkotulon verotus

Osakkeenomistajan nostamasta osingosta verovapaata tuloa on 9 prosenttia osakkeen matemaattisesta arvosta eli yhtiön nettovarallisuudesta osaketta kohden. Verovapaana osakas voi saada osinkoja kuitenkin enintään 60 000 euroa vuodessa. Verotus on yksinkertaista verovapaan osuuden osalta. (Kukkonen & Walden 2011, 33.) 9 prosentin ylittävä osinko verotetaan osakkaan ansiotulona, josta kuitenkin 30 prosenttia on verovapaata. Mikäli 9 prosenttia matemaattisesta arvosta ylittää 60 000 euroa, verotetaan se osakkaan pääomatulona, josta 30 prosenttia on verovapaata. (Tuloverolaki, III-osa, 2 luku 33b §.) Kuviossa 3 on havainnollistettu osinkotulon verotusta. Sen tarkoituksena on auttaa ymmärtämään, mikä osuus osingosta on verovapaata, ja miten jako veronalaiseen pääomatuloon ja ansiotuloon tapahtuu.

Kuvio 3. Osinkotulon verotus. (mukailtu Tomperi 2009, 50.)

Kuviossa 4 on havainnollistettu vielä lisää tilannetta, jossa jaetaan osinkoa kahdelle henkilölle. Kuvion esimerkistä selviää hyvin, mikä osuus osingosta on verovapaata, mikä ansiotulo-osuutta ja mikä pääomatulo-osuutta.

Kuvio 4. Osingonjako henkilöille A ja B.

Kuvion 4 tilanteessa jaettava osinkotulo on 200 000 euroa, joka jakautuu A:lle ja B:lle heidän osakkeiden omistuksen mukaan. A:n osinkotulo on siis 20 prosenttia eli 40 000 euroa ja B:n 80 prosenttia eli 160 000 euroa.

Kuviosta 4 käy hyvin ilmi, että 9 prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta on osakkaan verovapaata tuloa. A:lla 9 prosenttia osaketuloista on 36 000 euroa, joka on alle 60 000 euroa, eli koko tuo summa on hänelle verovapaata. Mutta, koska hänen saamansa osinko on yhteensä 40 000 euroa, on 36 000 euron ylittävä osuus, eli 4 000 euroa ansiotuloa. 70 prosenttia tästä eli 2 800 euroa on veronalaista ansiotuloa. Näin ollen A joutuu maksamaan veroa vain 2 800 eurosta vaikka osinkotulo on yhteensä 40 000 euroa.

B:llä taas 9 prosentin osuus matemaattisesta arvosta ylittää 60 000 euron rajan, joten tämä ylittävä osuus 84 000 euroa on hänelle pääomatuloa. Pääomatulo-osuudesta 70 prosenttia eli 55 800 euroa on verotettavaa tuloa. Myös B:n saamat osinkotulot ovat yhteensä enemmän kuin 9 prosenttia matemaattisesta arvosta, joten tämän ylittävä osuus 16 000 euroa on ansiotuloa, josta myös 70 prosenttia eli 11 200 euroa on veronalaista. B joutuu siis maksamaan pääomatuloveroa 55 800 eurosta ja ansiotuloa 11 200 eurosta.

Myöhemmin luvussa 4.5 pohdin tarkemmin, millaisia keinoja osakkaalla olisi vaikuttaa osakkeista maksettavien verojen määrään.

3.4.2 Yrittäjäosakkaan palkan verotus

Osakeyhtiö voi myös maksaa osakkailleen palkkaa, mikäli he työskentelevät yrityksessä. Osakkaalle maksetun palkan tulee olla kohtuullista tehtyyn työhön nähden. Mikäli osakkaalle maksetaan kohtuullista suurempaa palkkaa, voi se johtaa palkan verotukseen peiteltynä osinkona. (Verohallinto 2012b.)

Palkka on yhtiön vähennyskelpoista kuluja, joka pienentää yhtiön veroja. Joissain tapauksissa palkanmaksu saattaa siis olla yhtiölle verotuksellisesti osingonjakoa edullisempaa. Osakas joutuu tosin maksamaan omassa henkilökohtaisessa ansiotuloverotuksessaan saamastaan palkasta veroja. Suomessa ansiotulot verotetaan progressiivisesti, joten palkkaa nostaessa osakkaan tulee huomioida miten palkkasummat vaikuttavat maksettavaan veroprosenttiin. Veroprosentti saattaa pysyä selvästi alle yhtiön verokannan, mutta jos nostettu palkka on suuri tai osakkaalla on muita ansiotuloja, saattaa olla, että osakkaan ansiotuloveroprosentti nousee suuremmaksi. (Koivumäki ym. 2012. luvut D1 ja E2.)

4 Verosuunnittelu

Verosuunnittelulla tarkoitetaan eri toimintavaihtoehtoihin liittyvien veroseuraamusten selvittämistä. Arvioitaessa eri vaihtoehtojen edullisuutta, otetaan huomioon nämä seuraamukset, ja pyritään löytämään verovelvollisen tavoitteiden pohjalta paras vaihtoehto. Veroseuraamusten lisäksi päätöksentekoon vaikuttaa monet muutkin asiat, joten vaihtoehtoista verotuksellisesti edullisinta ei välttämättä aina valita. Paras ratkaisu voi nimittäin olla jokin muu kuin verotuksellisesti edullisin. (Juusela 2004, 246.)

Verosuunnittelua voivat tehdä kaikki verovelvolliset ja kaikista verolajeista. Verosuunnittelulla on sitä suurempi merkitys, mitä monipuolisempaa yrityksen toiminta on. Verosuunnittelulla voi tosin olla suuri taloudellinen rooli myös pienempien yritysten toiminnan kannalta. (Myrsky & Rabinä 2011, 197.)

Verosuunnittelun tehtävänä on löytää verotuksellisesti kannattavia toimintatapoja sekä pyrkiä estämään verohaittoja ja hallitsemattomia verotilanteita. Verosuunnittelun avulla pyritään myös vaikuttamaan veron määrään ja maksamisajankohtaan. (Leppiniemi & Walden 2009, 17-19.) Hyvään verosuunnitteluun kuuluu aina varmuus suunnitellun ja toteutetun menettelyn veroseuraamuksista (Penttilä 2003, 343).

Veron minimointia ja verontorjuntaa voidaan molempia pitää verosuunnitteluna. Veron minimointi tarkoittaa sellaisiin toimiin ryhtymistä, joiden hallitsevana motiivina on veroedun saavuttaminen. Verontorjunnalla taas tarkoitetaan sitä, että verovelvollinen pyrkii toiminnallaan vapautumaan verosta. Veron torjuntaan on olemassa laillisia keinoja, mutta laitton verontorjunta voidaan hylätä verotuksessa. Laillisia verontorjunta keinoja on esimerkiksi luovutusvoittoverotuksessa. Tässä tilanteessa voiton verotus voidaan välttää, mikäli omaisuus jätetään luovuttamatta. (Myrsky & Rabinä 2011, 198.)

Verosuunnittelu ei pidä sisällään verovilppiä, vaan se on täysin erotettava tästä käsitteestä. Verovilpissä on kyse väärrien tietojen ilmoittamisesta ja tulojen salaamisesta, kun taas verosuunnittelussa toimitaan oikeiden tietojen pohjalta. (Juusela 2004, 246.)

4.1 Suunnittelussa huomioitavat asiat

Verosuunnittelu on aina yrityskohtaista. Sen lähtökohtana tulee pitää yrityksen tarpeita ja huomioida mihin kaikkeen verotuksen suunnittelu vaikuttaa sekä miten se tulee huomioida. Toisinaan verotuksen suunnittelu rajoittuu vain yrityksen omaan verotukseen, kun taas suppeassa omistuksessa olevan yhtiön verosuunnitteluun vaikuttaa myös omistajien verotukseen liittyvät tekijät. Yrityksen ja sen omistajan välisessä suunnittelussa yksi tärkeimpiä kysymyksiä on, miten yrityksestä saatu tulo jakautuu ansio- ja pääomatuloon. (Tikka & Nykänen & Juusela & Viitala 2012, luku 34.)

Suunnittelussa tulee myös huomioida yrityksen veronmaksupolitiikka, joka vaihtelee suuresti. Yritys saattaa pyrkiä aktiivisesti verojen minimointiin, tai sitten se saattaa pitää tärkeänä tuloksen ja verojen tasaisuutta. Tällöin suunnitteluun saattaa vaikuttaa osingonjakopakko tai sen puuttuminen. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

Verosuunnittelua voidaan tehdä myös eri aikaväleille. Toiset yritykset saattavat suunnitella verotustaan yksi tilikausi kerrallaan, kun taas toisinaan verotus suunnitellaan pidemmälle aikavälille. Pidemmän aikavälin suunnitelmat koskevat usein tulokseen vai-

kuttamiskeinojen ylläpitämistä, joita suunnitellaan useaksi vuodeksi. Varsinkin yritysra-kenteeseen liittyvät päätökset ovat verosuunnittelun kannalta pitkäaikaisia. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

4.2 Verosuunnittelun tasot

Verosuunnittelussa voidaan käyttää erilaisia tapoja riippuen siitä, halutaanko suunnitelmat tehdä pitkälle vai lyhyelle aikavälille vai molemmille. Verosuunnittelussa voidaan nähdä strateginen, taktinen ja operatiivinen taso. Näiden tasojen rajat eivät ole täysin selkeät, sillä verotuksen toimenpiteitä ei voi täysin erottaa toisistaan ja jakaa näihin kolmeen ryhmään. Eritoten taktisen ja operatiivisen tason verosuunnittelun raja on toisinaan vaikeasti hahmotettavissa. Vaikka näitä tasoja ei toisistaan täysin voikaan erottaa, on luokittelusta hyötyä toiminnan organisoinnin sekä tehtävien ja vastuiden jakamisessa. (Leppiniemi & Walden 2009, 143.)

Verotusta suunniteltaessa ja päätöksiä tehdessä tulee tehdä paljon pohjatöitä. Eri veromuotoja on hyvä vertailla keskenään ja selvittää millaisia eroja niissä on. Samalla tulisi selvittää eri veromuotojen yhteisvaikutuksia. Verotuksen suunnittelu voi olla laajempaa joidenkin verotusmuotojen kohdalla kuin toisten. Suunnittelun mahdollisuudet ovat usein suurimmat tuloverotuksessa. (Leppiniemi & Walden 2009, 143.)

Verosuunnittelun tasoja toisistaan erottaa se, mille aikavälille päätökset tehdään ja kuinka peruuttamattomia päätökset ovat. Mitä vaikeampi päätöstä on peruuttaa, sitä strategisempi se on. Toisaalta tasoja kytkee toisiinsa se, että verosuunnittelun ylemmän tason päätökset vaikuttavat myös alempien tasojen päätöksenteon mahdollisuuksiin. Esimerkiksi se, millainen yritysmuoto strategisella tasolla on tehty, vaikuttaa siihen, millaisin taktisin ja operatiivisin keinoin verotusta voidaan suunnitella. (Penttilä 2003, 339-340.)

4.2.1 Strateginen verosuunnittelu

Strategista verosuunnittelua on pitkälle aikavälille tähtäävä suunnittelu. Strategiset päätökset ovat usein myös sellaisia, joita on vaikea lähteä muuttamaan myöhemmin. Verostrategisia valintoja tehdään erityisesti yrityksen alkuhetkillä. Jo sillä on suurta vaikutusta verotukseen, millainen yritysmuoto päätetään valita. Osakeyhtiön verotus eroaa

suuresti muista yritysmuodoista, sillä sitä verotetaan erikseen omistajasta. Yrityksen muotoa valittaessa tulee siis pohtia myös sen verotuksellisia vaikutuksia. (Leppiniemi & Walden 2009,144.)

Strategisia valintoja ovat myös yritysrakenteen valinta ja sen muuttaminen, esimerkiksi se pidetäänkö yritys yhtenä yhtiönä vai laajennetaanko sitä konserniksi, tai sulautuuko yritys toiseen yritykseen. Myös yrityksen myynti ja osto vaikuttavat verotukseen samoin kuin mahdollisesti tapahtuva sukupolvenvaihdos. (Tikka ym. 2012, luku 34.) Yritysjärjestelyjä tehtäessä tulisikin miettiä, millaisia veroseuraamuksia ne aiheuttavat (Leppiniemi & Walden 2009,144).

Näistä suurin osa on joko kertaluontoisia tapahtumia tai tapahtumia, jotka eivät tapahdu kovin usein. Tehdyt päätökset vaikuttavat pitkällä aikavälillä yrityksen veroihin ja näitä päätöksiä on vaikea muuttaa. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

4.2.2 Taktinen verosuunnittelu

Verosuunnittelua voidaan toteuttaa myös osana tulossuunnittelua. Siinä päätöksiä on helpompi muuttaa ja ne voidaan toteuttaa yksi tilikausi kerrallaan. (Tikka ym. 2012, luku 34.) Taktisen verosuunnittelun tarkoituksena on esittää niitä keinoja, joilla suunnittelukauden tavoitteet saataisiin saavutettua. Nämä tavoitteet saattavat liittyä tietynlaisen kirjanpidon tai verotuksen tuloksen saavuttamiseen. Taktisessa verosuunnittelussa tulisi siten löytää keinot, joilla haluttuihin tuloksiin päästään. (Leppiniemi & Walden 2009, 144.)

Taktisia toimia ovat muun muassa yrityksen perusratkaisut kuten tilikauden valinta, investointien ajoittaminen sekä omistajan yksityistalouden rahoittaminen. Omistajan yksityistalouden rahoittamisesta kerroin jo luvussa 3.4. Usein tämä tapahtuu siis osinkotulojen ja palkan nostamisena, mutta se voi tapahtua myös osakaslainan antamisella tai osakkeiden hankinnalla (Leppiniemi & Walden 2009, 144).

4.2.3 Operatiivinen verosuunnittelu

Verosuunnittelussa on tärkeää myös lainsäädäntömuutosten ja oikeuskäytäntöjen tarkka seuraaminen. Operatiivisen verosuunnittelun päätehtävänä onkin huolehtia, että

verosuunnittelussa menetellään uusimpien lainsäädäntöjen mukaan. (Leppiniemi & Walden 2009, 145.)

Operatiivisen suunnittelun tavoitteena on myös luoda yksityiskohtaisia ohjeita ja menettelytapoja erilaisten tilanteiden hallintaan (Penttilä 2003, 340). Lainmuutokset pyritään huomioimaan jo ennen kuin ne astuvat voimaan. Operatiivisesta verosuunnittelusta on kyse myös silloin, kun yksittäisissä oikeustoimissa menetellään oikein ja tarkoituksenmukaisesti tilinpäätös- ja veronäkökulman tavoitteita silmällä pitäen. (Myrsky & Rabinä 2011, 198.)

4.3 Verosuunnittelun ongelmat

Pertti Siikarlan mukaan verolainsäädäntö muuttuu liian nopeasti ja ennakoimattomasti. Hänen mukaansa se on myös vaikeasti ymmärrettävää, eivätkä yrittäjät pysty siitä itse selvittämään, mitä kulloinkin voimaan tulleet lait pitävät sisällään, ja miten ne vaikuttavat juuri yrittäjään itseensä sekä hänen yritykseen. Tästä johtuen hän toteaa, että mikäli yrittäjät ovat vuosien varrella oppineet harjoittamaan edes jonkinlaista verosuunnittelua, tulisi heidän unohtaa kaikki mitä he ovat oppineet, jos he eivät ole seuranneet miten verolainsäädäntö on muuttunut. (Siikarla 2007, 16-17.)

Tästä selviää hyvin se, että verosuunnittelun suurimpana ongelmana on verolainsäädännön jatkuva uudistuminen. Mikäli yrittäjä ei ole itse kiinnostunut seuraamaan verolainsäädännön muuttumista, saattaa häneltä jäädä huomioimatta uudistuneet keinot verosuunnittelunsa avuksi. Jos verosuunnittelu ei ole lainsäädännön mukaista, saattaa myös olla, että yrittäjä tekee tahtomattaan joitain verolainsäädännön vastaisia päätöksiä. (Siikarla 2007, 19-20.)

Verosuunnittelun riskinä voi olla myös soveltamisriski. Toisinaan tavoiteltaessa verotuksen minimointia, saattaa yrittäjä koetella verolain rajoja. Yrittäjä saattaa sortua keinoihin, jotka eivät ole vero-oikeudellisesti hyväksytyjä. Verovelvollisen on viisainta pyrkiä pysymään lainsäädännön rajojen sisäpuolella, eikä lähteä venyttämään niitä. Soveltamiskäytäntöä ei nimittäin pystytä ennustamaan, liikuttaessa lainsäädännön rajoilla. Tavoitellut veroedut saattavat jäädä saamatta ja seurauksena voi olla normaali verotus, mutta joissain tapauksissa vilppi saattaa johtaa suurempiin veroseuraamuksiin. (Tikka & Nykänen & Juusela 2012, luvut 25-26.) Seuraavassa luvussa kerron enemmän verosuunnittelukeinoista, jotka eivät ole vero-oikeudellisesti hyväksytyjä.

Luvussa 4.2.1 kuvailemaani pitkän aikavälin verosuunnitteluun saattaa liittyä varsin suuria lainsäädäntöriskejä. Lainsäädäntökäytäntömme mukaan ankarampaa verokohdattelua merkitsevää lakia ei saateta voimaan takautuvasti, mutta säädäntöjen muuttuminen saattaa muuttaa veroedellytyksiä toimissa, joiden vaikutus ulottuu pitkälle tulevaisuuteen. Yritysmuodon valinta on esimerkiksi tehty vallitsevan lainsäädännön aikana, mutta vuosien kuluessa lainsäädäntö saattaa muuttua yritysmuodon kohdalla, jolloin alun perin halutuista verotuskäytännöistä ei voida enää hyötyä. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

Normaaliin liiketoimintaan liittyvät verovaikutukset saattavat olla epävarmoja lainsäädännön tai oikeuskäytännön tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Tällaisissa tilanteissa tulisi turvautua Verohallinnon antamaan ennakkotietoon tai keskusverolautakunnan antamiin ennakkoratkaisuihin, mutta aina tätä epävarmuutta ei voida poistaa näidenkään avulla. Sen takia verosuunnitteluun kuuluukin usein ennakkollisen kannanoton hakeminen veroviranomaiselta. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

4.4 Verosuunnittelua rajoittava lainsäädäntö

Verosuunnittelun lähtökohtana on, että verovelvollinen voi vapaasti päättää taloudellisen toimintansa järjestämisestä, sekä hänellä on oikeus pyrkiä minimoimaan verokustannuksiaan erilaisin keinoin. Kuitenkin lainsäädännössä, erityisesti verotusmenettelyä koskevassa laissa, on verosuunnittelua rajoittavia pykäläiä. Verosuunnittelua rajoittavalla lainsäädännöllä pyritään estämään veronvälttämistä. Veronvälttämisen kannalta sääntely on pyritty muotoilemaan mahdollisimman aukottomaksi kokonaisuudeksi. (Juusela 2004, 246-247.)

4.4.1 Peitelty osingonjako

Toisinaan verovelvollinen saattaa pyrkiä suunnittelemaan verotustaan haluamaansa suuntaan jakamalla peiteltyä osinkoa. Tämä keino ei ole vero-oikeudellisesti hyväksytty verosuunnittelun tapa. (Juusela 2004, 249.) Verotusmenettelylain mukaan peiteltyllä osingonjaolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi, osakkuusaseman perusteella, tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta. Jos yhtiö on jakanut tämän 1 momen-

tin mukaista peiteltyä osinkoa, yhtiön on verotuksessaan meneteltävä niin kuin etuudessa olisi käytetty käypää hintaa, ja osakkaan verotettavaksi tuloksi on katsottava käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus. (Laki verotusmenettelystä, 4 luku 29 §.) Näin ollen yhtiö ei saa haluamaansa verotuksellista hyötyä tilanteesta.

Peitelty osingonjako ei ole kovin suoraviivaista vaan siihen liittyy monia ongelmia. Suurin näistä on kysymys siitä, milloin tilanteessa on kyse peittelystä osingonjaosta. Toisena ongelmakokonaisuutena on se, kuka voi olla peitellyn osingon saaja, ja kuka sen antaja. Kolmantena ongelmana on, missä muodoissa peiteltyä osinkoa voidaan jakaa ja neljäntenä kysymys siitä, miten tulee menetellä, jos peiteltyä osingonjakoa on tapahtunut. (Myrsky & Linnakangas 2010, 436.)

Seuraava esimerkki selventää, millaisen tilanteen voidaan katsoa olevan peiteltyä osingonjakoa, ja millaiset veroseuraamukset tällä on.

ESIMERKKI peittelystä osingonjaosta (mukailtu Verohallinto 2002):

Yhtiö on myynyt osakkaalleen kiinteistön hintaan 120 000 euroa. Vastaavan kiinteistön käypänä arvona on kuitenkin pidetty 200 000 euroa. Verotuksessa yhtiön tuloon lisätään näiden summien erotus eli $200\,000 \text{ euroa} - 120\,000 \text{ euroa} = 80\,000 \text{ euroa}$, sillä sen katsotaan olevan peiteltyä osinkoa.

Osakkaan veronalaiseen tuloon lisätään peiteltynä osinkona sama 80 000 euroa eli käyvän hinnan ja myyntihinnan erotus. Osakkaan verotuksessa kiinteistön hankintahintana pidetään 200 000 euroa.

Peiteltyllä osingolla tarkoitetaan osingosta menevän veron välttämiseksi jaettuja varoja erilaisin keinoin, kuten omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla tai osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla. Jos varat on jaettu osingosta menevän verotuksen välttämiseksi, ja se on ilmeistä, ovat nämä varat katsottava osakkaan veronalaiseksi tuloksi. (Laki verotusmenettelystä, 4 luku 29 §.)

Peitellyn osingon antajana ei voi olla mikään muu yritysmuoto kuin yhteisö. Useimmiten peitellyn osingon antajana on osakeyhtiö, mutta myös muu yhteisö voi olla toisinaan kyseessä. (Myrsky & Linnakangas 2010, 436.)

Myös toimintansa lopettavalle yritykselle voi syntyä peiteltyä osingonjakoa. Sitä voi syntyä esimerkiksi seuraavissa tilanteissa: viimeisen toimintavuoden kassa on saattanut siirtyä osakkaan yksityiskäyttöön tai yhtiöllä on osakkaalta saatava, jonka pääomaa ja korkoa ei peritä ja myös jos osakas käyttää yhtiön omistukseen jäänyttä kiinteistöä ilman vastiketta. (Myrsky & Linnakangas 2010, 438.)

Useimmiten peitellyn osingon saajana on yhtiön osakas, joka omistaa enemmistön yhtiön osakkeista, tai jolla on määräysvalta yhtiössä. Edun saajana ei voi olla muut kuin osakas tai hänen omaisensa. (Myrsky & Linnakangas 2010, 439.)

4.4.2 Laiton varojenjakoa

Osakeyhtiölain 13. luvun 1 §:ssä määritellään, millä tavoin osakeyhtiö voi jakaa varojaan laillisesti. Siinä myös sanotaan, että muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta, on laitonta varojenjakoa. (Osakeyhtiölaki, 13 luku 1 §.) Laiton varojenjakoa ei välttämättä aina tapahdu vain osakkeenomistajille, vaan sitä saatetaan jakaa myös yhtiön johtajille tai velkojille (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2007, 166).

Ilman liiketaloudellista perustetta yhtiön varoja vähentävän tai sen velkoja lisäävän liiketapahtuman lisäksi, laitonta varojenjakoa ovat tapahtumat, jotka rikkovat osakeyhtiölain 13. luvun 2 §:n maksukykyä koskevia säännöksiä. Tätä pykälää eivät noudata tapahtumat, joissa varoja jaetaan, vaikka taseessa ei ole jakokelpoisia varoja tai varojen jako vaarantaa yhtiön maksukyvyn. (Immonen ym. 2011, 173.) Laittomasta varojenjakosta on kyse myös silloin, kun yhtiön omaisuutta myydään alihintaan tai ostetaan ylihintaan, tai kun velka annetaan anteeksi ilman liiketaloudellista syytä (Mähönen ym. 2007, 166).

Laiton varojenjakoa voi siis ilmetä monissa erilaisissa tilanteissa. Tärkeää onkin ottaa huomioon, että laitton varojenjakoa voi loukata useaa eri tahoa. Se voi loukata sekä osakkeenomistajia, että velkojia, yhdessä tai erikseen. (Immonen ym. 2011, 174.)

Osakeyhtiölain 13 luvun 4 §:n mukaan, vastoin osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä yhtiöstä saadut varat on palautettava, jos varojen saaja tiesi, tai hänen olisi pitänyt tietää jakamisen tapahtuneen tämän lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Palau-

tettavalle määrälle on myös maksettava vuotuista korkoa kulloinkin voimassa olevan viitekoron mukaan. (Osakeyhtiölaki, 13 luku 4 §.)

Laittomana varojenjakona saadut varat voi siis joutua palauttamaan, mikäli saaja tiesi, tai hänen olisi pitänyt tietää, että jako on tapahtunut vastoin osakeyhtiölain sääntöjä (Mähönen ym. 2007, 167). Mikäli varojen saaja ei tiennyt jaon tapahtuman laittomasti, voi hän saada vilpittömän mielen suojan. Vilpittömyyttä mieltä arvioidaan sen mukaan, millainen tieto hänellä oli varojen jakamisen tilanteesta. Esimerkiksi jos varojen saajana on osakkeenomistaja, joka on mukana päättämässä varojen jaosta, tulee hänen arvioida jaon mahdollisuutta ja näin ollen hänen pitäisi tietää, jos varojen jakoon ei ole laillisia perusteita. (Immonen ym. 2011, 175.)

Laiton varojenjako voi olla myös rikoksena rangaistavaa, jos se rikkoo osakkeenomistajien tai velkojien suojaa. Tämä on määritelty osakeyhtiölain 25. luvun 1 pykälässä: Joka tahallaan osakkeenomistajan tai velkojien suojaa loukaten jakaa yhtiön varoja osakeyhtiölain säännösten vastaisesti, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, osakeyhtiörikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi (Osakeyhtiölaki, 25 luku 1 §).

4.4.3 Veronkierto

Verovelvollinen saattaa toisinaan mieltää tekemänsä veronkierron verosuunnitteluksi. Jotta tällaisilta tapauksilta vältyttäisiin, verotusmenettelylaissa on veronkiertoa koskeva pykälä 28 §. Siinä on määritelty, että mikäli jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, on verotusta toimitettaessa meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa (Laki verotusmenettelystä, 4 luku 28 §). 28 §:n mukainen toiminta ei ole rikoslainsäädännön vastainen, mutta ei myöskään vero-oikeudellisesti hyväksytty (Knuutinen 2012).

Veronkiertoa koskevan lainsäädännön tarkoituksena on lisätä lakia soveltavien viranomaisten ja tuomioistuinten toimivaltuuksia ja harkintavaltaa, sekä sen avulla ehkäistä perusteettomien veroetujen muodostumista. Sovellettaessa veronkiertoa koskevaa yleislauseketta, tulee miettiä seuraavia asioita: saavutetaanko toimilla perusteettomia veroetuja, puuttuvatko toimilta riittävän merkittävät varsinaiset liiketoiminnan syyt, sekä

tehdääkö toimet lainsäädännön ja sen tarkoituksen vastaisesti. (Knuutinen 2012, 9-10.)

Veronkiertoa on hyvin vaikea rajata ja määritellä. Siten sen määritelmä ei ole kovin tarkka. OECD eli Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö on määritellyt veron kiertämisen seuraavasti: ”Käsitettä on vaikea määritellä, mutta yleensä sillä viitataan verovelvollisten toimiin tai järjestelyihin, joilla pyritään vähentämään verojen määrää, ja vaikka toimenpiteet olisivat muodollisesti lainmukaisia, niiden voidaan katsoa olevan lain tarkoituksen vastaisia”. (Knuutinen 2012, 5.)

Jo tästä määritelmästä selviää, että verosuunnittelun ja veronkierron raja on joltain kohdin hyvin hämärä. Vero-oikeuden eräs vaikeimmista tehtävistä onkin tämän rajan vetäminen hyväksyttävän verosuunnittelun ja ei-hyväksyttävän veronkierron välille. (Knuutinen 2012, 3.)

Niin verosuunnittelussa kuin veronkiertämisessäkin pyritään usein hyödyntämään verojärjestelmän rakenteellisia ongelmia ja verosäännösten kielelliseen ilmaisuun liittyviä heikkouksia. Verosuunnittelussa pyritään tekemään ratkaisut lainsäätäjän tarkoittamalla tavalla, kun taas veron kiertämisessä erilaiset toimet toteutetaan niin, että ne ovat edullisempia verovelvolliselle kuin mitä lainsäätäjät ovat tarkoittaneet. (Knuutinen 2012, 5.)

Veronkierrossa ei ole kysymys väärin tai puutteellisten tietojen antamisesta viranomaisille tai tulojen salaamisesta viranomaisilta, vaan se liittyy aina verotuksen perusteena oleviin oikeustoimiin. Väärin tietojen antaminen voi johtaa siihen, että tilannetta pidetään verovilppinä, joka on rikosoikeuden vastainen ja tuomittava teko. Veronkierto taas ei ole rikosoikeuden vastaista. (Knuutinen 2012, 7.)

Veronkierrossa vastaan tulleita tilanteita voidaan ryhmitellä erilaisiin ryhmiin sen mukaan, millaisia ne ovat. Seuraavassa esittelen muutaman tyypillisen veronkiertotilanteen. (Myrsky & Rabinä 2011, 204.)

Eräitä tapauksia ovat oikeudellisen muodon ja taloudellisen sisällön ristiriitatilanteet. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi yhtiömuodon sivuuttamistilanteet. Toisen ryhmän muodostavat peräkkäiset tai edestakaiset oikeustoimet. Näissä tapauksissa oikeustoimi jaetaan useaan osaan, jolloin niiden yhteisen veroseuraamuksen toivotaan olevan

pienempi kuin kokonaisuuden veroseuraamus. Kolmantena ryhmänä ovat intressipuu-
tetilanteet. Nämä ovat sopimustilanteita, joissa toisella osapuolella on verotuksellinen
päämäärä määrittää sopimusehdot mieleisikseen. Neljäntenä ryhmänä ovat intressiyh-
teystilanteet, joissa sopimuksen osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, eikä toimi ole
taloudellisesti perusteltu. (Myrsky & Rabinä 2011, 204.)

4.4.4 Veroparatiisit

Yhtenä, ehkä kaikista ajankohtaisimpana ja tällä hetkellä eniten puhutuimpana keinona
veronkiertoon, on voittojen siirtäminen alhaisen verotuksen maihin. Varsinkin suuret
yhtiöt, jotka tekevät paljon voittoa, ovat käyttäneet tätä keinoa veronkiertoon. Mutta
myös rikkaat yksityishenkilöt sijoittavat rahojaan veroparatiisitileille. (Yle 2012.) Suo-
men verolakien mukaan näistä saatava tuotto on verotettavaa tuloa, mutta veronmaksu
jää usein sijoittajan omantunnonvaraana (Laki verotusmenettelystä, 2 luku 7 §). Veron-
kierto, niin kutsuttujen veroparatiisien kautta, toteutetaan usein niin taitavasti, että ve-
rottajan on vaikea jäljittää veronkiertäjää (Yle 2012).

Veroparatiiseille ominaista on, että veroa pitää maksaa ainoastaan sieltä saadusta tu-
lostta tai ulkomailta saatuja tuloja verotetaan hyvin kevyesti. Veroparatiiseihin voittojen
siirtäminen on siis puhtaasti keino välttää veronmaksua. Veroparatiisit ovat suuria uh-
kia hyvinvointiyhteiskunnalle. Joka kerta kun Suomesta saatuja tuloja siirretään matal-
an verotuksen maihin, supistuu Suomen talous samalla, sillä valtiolta jää huomattavia
verotuloja saamatta. (Talouselämä 2012.)

Suomessa käydään keskustelua siitä, millaisin keinoin veronkiertoa veroparatiisien
kautta voitaisiin vähentää. Eräänä keinona on toiminut verotietojen vaihtoa koskevien
sopimusten allekirjoittaminen matalan veroasteen valtioiden kanssa. Nämä sopimukset
estävät suomalaisia siirtämästä varojaan sellaisille alueille, joiden kanssa Suomella on
sopimukset verotietojen vaihdosta. (Talouselämä 2012.)

4.5 Omistajayrittäjien verosuunnittelu

Omistajayrittäjien verosuunnittelu eroaa yhtiön tai yksityishenkilön verosuunnittelussa
siinä, että suunniteltaessa verotusta, tulee huomioida sekä yhtiön, että omistajan vero-

tus. Mikäli halutaan minimoida kokonaisverotus, tulee huomioida, miten yhtiössä tehtävät toimet vaikuttavat yhtiön verotukseen, mutta toisaalta myös omistajan verotukseen.

Eritoten osingonjaolla ja palkanmaksulla on suurta vaikutusta molempien verotuksiin. Kun näiden suhde saadaan optimoitua, voi omistajayrittäjä välttyä liiallisilta verorasituksilta.

4.5.1 Nettovarallisuuden ja osingonjaon verosuunnittelu

Suunniteltaessa omistajayrittäjien verotusta, on pohdittava yrittäjän ja yrityksen taloudellisia suunnitelmia. Oleellista on, miten paljon varoja halutaan jättää yhtiöön, ja miten paljon varoja halutaan irrottaa yhtiöstä yrittäjän käyttöön. Mikäli yhtiössä on tulossa lähitulevaisuudessa suuria investointeja, on järkevää jättää yhtiöön varoja näitä varten. (Juusela 2004, 252.)

Nettovarallisuuden suunnittelu on keskeinen osa osakeyhtiöiden verosuunnittelua, sillä osinkotulon verotukseen vaikuttaa suuresti yhtiön nettovarallisuus ja siitä laskettu matemaattinen arvo osakkeelle (Tomperi 2009, 209). Nettovarallisuuden ja osingonjaon suunnittelu on luonteeltaan lyhytaikaista suunnittelua. Siinä tarkastellaan nettovarallisuuden muuttumista vuosittain ja tehdään päätökset useimmiten vain yhden vuoden pohjalta. (Juusela 2004, 257.)

Kuten jo aiemmin mainitsinkin luvussa 3.3, osakeyhtiössä voidaan paremmin suunnitella, milloin ja kuinka paljon osinkoa voidaan jakaa, kuin mitä muissa yritysmuodoissa voidaan jakaa voittona. Osingon jakamisella on vaikutusta myös yhtiön sekä osingon saajan verotukseen, ja sitä voidaan käyttää yhtenä verosuunnittelun muotona.

Osinkojen jakamishetkellä on vaikutusta osakkeenomistajien verotukseen, ja sen ajankohdalla voidaan vaikuttaa siihen, milloin osingonsaajaa verotetaan osingosta. Osingonsaajaa verotetaan osinkotulosta sen vuoden tulona, jolloin siihen syntyy määräämisoikeus. Määräämisoikeus syntyy osingonsaajalle silloin, kun osingot ovat osingonjakopäätöksen mukaan nostettavissa. (Koponen 2011, 283.)

Luvussa 3.4.1 mainitsin jo, että osa osinkona saaduista tuloista on osakkeenomistajalle verovapaata tuloa. Tästä johtuen monet yhtiöt pyrkivät kasvattamaan varallisuuttaan. Nettovarallisuutta saadaan kasvatettua helposti sillä, että osinkoa ei nosteta ollenkaan

tai vain osittain. Kun yhtiössä on enemmän nettovarallisuutta, voi verovapaata osinkoa nostaa seuraavana vuonna enemmän. Nettovarallisuus ei tosin kasva niin paljon, että osinko jonka saisi nostaa verovapaana, kannattaisi jättää nostamatta. (Koponen 2011, 282.) Seuraavaksi esittelen esimerkin, joka havainnollistaa tilannetta.

ESIMERKKI:

Osakkeiden matemaattinen arvo on 500 000 euroa, ja sillä on voitonjakokelpoisia varoja yhteensä 100 000 euroa. Yrityksestä voidaan nostaa verovapaasti 9 prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta eli

$$9 \% * 500\,000 = 45\,000 \text{ euroa}$$

Näin ollen tämä on summa, joka kannattaa nostaa, mutta loppujen voitonjakokelpoisten varojen kohdalla tulee miettiä tapauskohtaisesti, kannattaako ne jättää kasvattamaan yhtiön seuraavan vuoden nettovarallisuutta vai kannattaako osa nostaa, vaikka näistä joutuukin maksamaan veroja. (mukailtu: Juusela 2004, 253-254.)

Pääsääntönä pidetään usein sitä, että yhtiön kannattaa jakaa osakkailleen osinkoa verovapaaseen rajaan asti. Osingon jättäminen yritykseen nostamaan sen nettovarallisuutta saattaa nimittäin kostautua myöhemmin, jos osinkoverotus kiristyy. (Koponen 2011, 284-285.)

Verovapaan osingon ylimenevä osa voi olla 70 prosenttisesti kokonaan ansiotulona verotettavaa tuloa tai osa siitä voi olla myös pääomatulona verotettavaa tuloa, kuten jo luvussa 3.4.1 kerroin. Tämä osa on kahdenkertaisen verotuksen piirissä. Kahdenkertainen verotus on mahdollista välttää palkanmaksulla. (Juusela 2004, 253.)

4.5.2 Palkka vai osinko?

Osakkaalle, joka myös työskentelee yhtiössä, voidaan maksaa osinkojen lisäksi palkkaa. Mietittäessä yhtiön ja omistajaosakkaan verotusta, kannattaa palkanmaksun edullisuus selvittää. Joissain tilanteissa voi olla viisaampaa maksaa palkkaa kuin osinkoa, kun taas joissain tilanteissa on toisinpäin. Toki on myös mahdollista, että osakkaalle maksetaan sekä palkkaa että osinkoa. (Koponen 2011, 285.)

Osingonsaajan verotuksessa osinkotulot näyttävät paremmalta vaihtoehdolta, mikäli osinkoa jaetaan vuosittain vain sen verran, että verovapaan osingon raja ei tule vastaan. Mutta tässä tulee myös muistaa, että yhtiö maksaa tuloksestaan 24,5 prosenttia veroja. Mikäli omistajaosakkaalla on pieni tulotaso, saattaa olla, että hänen palkkana saamaansa tuloa verotetaan kevyemmin kuin yhtiötä. Omistajaosakkaan verotusprosentin ollessa pienempi kuin 24,5 prosenttia, on palkanmaksun verotus kevyempää kuin, mikäli se jätettäisiin yhtiön tuloihin verotettavaksi. Palkkaa maksettaessa ei synny kaksinkertaista verotusta, sillä palkka on yhtiölle vähennyskelpoinen meno. (Koponen 2011, 283-284.)

Palkkaa maksettaessa tulee huomioida se, että sen suuruus ei saisi ylittää sitä, mitä työstä maksettaisiin ulkopuoliselle työntekijälle. Ylisuuri palkka voidaan nimittäin luokitella myös peitellyksi osingonjaoksi, josta puhuin aiemmin luvussa 4.4.1. (Juusela 2004, 256.) Palkkaan liittyy toisaalta myös muita kuluja, kuten palkasta maksettavat sosiaalikulut ja eläkekulut. Myös nämä kulut tulisi huomioida, miettiessä palkkaa tulonostamismuotona. (Koponen 2011, 283-284.)

4.5.3 Palkan sivukulut

Yrityksen maksaessa palkkaa, liittyy palkanmaksuun paljon sivukuluja. Näitä ovat sosiaaliturvamaksut, työttömyys- ja sairausvakuutusmaksut, yrittäjän tai työntekijän eläkemaksut sekä tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksut. Myös palkansaaja maksaa osuutensa eläkemaksuista ja työttömyysvakuutuksesta omassa verotuksessaan. (Tilikeskusyhtiöt 2013.)

Työnantajan tulee maksaa kaikista Suomessa sairausvakuutuslain mukaan vakuutetuista työntekijöistä sosiaaliturvamaksua. Vuonna 2013 sosiaaliturvamaksun määrä on 2,04 prosenttia maksetuista palkoista. (Kela 2013c.)

Sairausvakuutusmaksut koostuvat kahdesta eri osasta, päivärahamaksuista ja sairaanhoitomaksusta. Yrittäjän eläkevakuutuksen piiriin kuuluvista peritään korotettua päivärahamaksua. Vuonna 2013 päivärahamaksun määrä on 0,74 prosenttia bruttopalkoista ja YEL-vakuutetuilla 0,88 prosenttia työtuloista, sekä sairaanhoitomaksun määrä on 1,3 prosenttia. (Kela 2013a-b.)

Työttömyysvakuutusmaksuista työnantaja maksaa osan ja palkansaaja osan omassa verotuksessaan. Vuonna 2013 työnantajan osuus on 0,8 prosenttia ja palkansaajan osuus 0,6 prosenttia palkasta. Yrityksen osaomistajalla tämä osuus on 0,2 prosenttia, ja työnantajan osuus on sama 0,8 prosenttia palkasta. (Suomen yrittäjät 2013a.)

Työntekijän ja yrittäjän työeläkevakuutuksen määrä vaihtelee hieman. Määrään vaikuttaa työntekijän ja yrittäjän ikä sekä tyel-maksujen kohdalla se, kuinka suuret yrityksen palkkamenot yhteensä ovat. Tyel-vakuutuksen piirissä olevan työntekijän tulee myös maksaa omassa verotuksessaan osa työeläkemaksuista. Vuonna 2013 alle 53-vuotiaiden työntekijöiden eläkemaksu alimmassa palkkaluokassa on 18,25 prosenttia ja työntekijän osuus on 5,15 prosenttia palkastaan. Yli 53-vuotiailla, työnantajan osuus on 16,9 prosenttia ja työntekijän osuus 6,5 prosenttia palkasta. (Veronmaksajain keskusliitto ry 2013a.)

Yel-vakuutuksen piirin kuuluvan yrittäjän maksuprosentit ovat alle 53-vuotiaille 22,5 prosenttia ja yli 53-vuotiaille 23,85 prosenttia. Yrittäjän eläkelain piiriin kuuluu kaikki Suomessa asuvat 18-67-vuotiaat yrittäjät, jotka eivät kuulu saman toiminnan perusteella muun eläkelain piiriin ja YEL-työtulon tulee olla vähintään 7 303,99 euroa vuodessa. Yrittäjän eläkemaksun määrään vaikuttaa myös se, kauan yritys on toiminut. Yrittäjänä ensimmäistä kertaa toimiva henkilö saa YEL-maksuista 22 prosentin alennuksen neljälle ensimmäiselle toimintavuodelle.. (Suomen yrittäjät 2013b.)

Useimmat työehtosopimukset velvoittavat työnantajaa ottamaan ryhmähenkivakuutuksen työntekijöilleen. Tämän vakuutuksen maksu vaihtelee vakuutusyhtiöiden mukaan, mutta se on yleensä jotain 0,056 ja 0,07 prosentin välillä maksetuista palkoista. Vakuutusyhtiö perii ryhmähenkivakuutuksen tapaturmavakuutuksen yhteydessä. Tapaturmavakuutuksen määrä vaihtelee toimialoittain ja riippuen siitä, kuinka tapaturmaltista työ on. Se voi olla 0,3-8 prosenttia maksetuista palkoista. (Tilikeskusyhtiöt 2013.)

4.6 Yhtiön ja omistajan väliset oikeustoimet

Osakeyhtiö ja sen osakkeenomistajat voivat keskenään tehdä oikeustoimia, jotka hyväksytään verotuksessa. Tämän mahdollistaa se, että ne ovat toisistaan erillisiä oikeussubjekteja. Oikeustoimet yhtiön ja omistajan välillä tulee noudattaa hinnoittelussaan markkinaehtoperiaatetta. Useimmiten oikeustoimet, joita yhtiön ja osakkeenomistajan välillä tehdään, on korkotulon tai vuokratulon nostaminen yhtiöstä. (Juusela 2004, 262.)

Yhtiön ja osakkeenomistajan välillä tehtävien oikeustoimien tavoitteena on usein poistaa kaksinkertaisen verotuksen vaikutus. Yhtiö saa lähtökohtaisesti vähentää tuloistaan osakkaalle maksamansa suorituksen menona, ja osakkeenomistajalle muodostuu veronalainen tulo. Tästä johtuen yhtiön ja osakkeenomistajan välillä käytävät oikeustoimet eivät muodosta kahdenkertaista verotusta, vaan ne huomioidaan vain osakkaan verotuksessa. (Juusela 2004, 262.)

Yhtiön ja osakkeenomistajan välillä tehtävät oikeustoimet on aina suunniteltava huolella ja tilannekohtaisesti. Usein näiden välillä tehtävät toimet pienentävät yhtiön nettovarallisuutta, ja mikäli sitä olisi tarkoitus kasvattaa, ei oikeustoimet yhtiön ja osakkeenomistajan välillä ole suotavia. Kannustin tulojen nostamiseen muuna kuin osinkona kasvaa silloin, kun verovapaan osingon määrä on ylittymässä. (Juusela 2004, 263.)

4.6.1 Lainat yhtiölle ja osakkaalle

Osakkaan on mahdollista lainata yhtiölle rahaa liiketoimintaa varten. Yhtiön tulee maksaa lainatusta summasta osakkaalle korkoa normaalin korkotason mukaan. Tämä korko on osakkaalle veronalaista pääomatuloa, mutta yhtiölle lainan korko on vähennyskelpoinen meno, joka pienentää sen verotettavaa tuloa. (Tomperi 2009, 209.)

Myös pienosakeyhtiön osakkailla on mahdollisuus ottaa yrityksestä lainaa lyhyeksi tai pitkäksi aikaa (Kukkonen 2010, 221). Osakaslaina on yhtiön osakkeenomistajalleen antama laina ja osakaslainana pidetään vain rahalainaa. Osakaslainojen verotuksessa on keskeisiä kysymyksiä kaksi. Ensimmäisenä on miten osakaslainoja ja niiden korkoja käsitellään yhtiön ja osakkaan tuloverotuksessa, toisena on miten osakaslaina otetaan huomioon osinkoa jaettaessa. (Immonen ym. 2011, 256.)

Osakaslainasta se osuus, jota ei ole maksettu verovuoden päättyessä pois, on veronalaista pääomatuloa, mikäli verovelvollinen, hänen perheenjäsenensä tai he yhdessä omistavat yli 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä (Tuloverolaki, III-osa, 2 luku 53a §). Laina katsotaan myös silloin pääomatuloksi, kun lainansaaja ei omista yhtään yhtiön osakkeista (Verohallinto 2012b). Seuraavasta esimerkistä selviää helposti, milloin osakaslaina katsotaan pääomatuloksi

ESIMERKKI

A ja B ovat puolisoita, joilla on kolme alaikäistä lasta C, D ja E. A on saanut maaliskuussa X Oy:ltä osakaslainaa, joka on vuoden lopussa vielä maksamatta. X Oy:n 690 osakkeesta

B omistaa 40 osaketta	=	5,80 %
C omistaa 30 osaketta	=	4,35 %
D omistaa 12 osaketta	=	1,74 %
E omistaa 8 osaketta	=	1,16 %
Yhteensä 90 osaketta	=	13,05 %

Vaikka lainansaaja A ei omista yhtään yhtiön osakkeista, on laina hänen veronalaista pääomatuloaan, sillä hänen perheenjäsenensä omistavat osakkeista vähintään 10 prosenttia.

Verovelvollinen saa vähentää tulonhankkimismenona pääomatuloistaan osakaslainasta takaisin maksamansa määrän. Lainan takaisinmaksun on kuitenkin tapahduttava viimeistään viidentenä verovuonna lainan saamisen jälkeen, mikäli osakaslaina halutaan vähentää tulonhankkimismenona. Verovelvollisen ei tarvitse olla osakkuussuhteessa yritykseen takaisinmaksuhetkellä. Lainan lyhennykset onkin siis järkevää hoitaa viiden vuoden aikana, sillä viiden vuoden jälkeen lyhennykset ovat vähennyskelvottomia. (Kukkonen 2010, 224-226.)

Osakaslainalle ei tarvitse maksaa korkoa silloin kun lainapääoma on verotettu osakkaan pääomatulona. Mikäli lainasta osa tai koko laina on maksettu takaisin jo saman verovuoden aikana, kun sitä on saatu, tulee tälle osuudelle maksaa korkoa. (Kukkonen 2010, 226-227.)

ESIMERKKI

A on ottanut osakaslainaa huhtikuussa 50 000 euroa X Oy:ltä. Vuoden lopussa A on maksanut lainasta 10 000 euroa takaisin. A:n tulee maksaa tuolle maksetulle 10 000 eurolle myös korkoa, sillä se on maksettu saman vuoden aikana takaisin, kun laina on otettu. Jäljelle jäävälle 40 000 eurolle ei tarvitse maksaa korkoa.

Kuitenkin tietyntilaisissa tilanteissa osakaslainasta on maksettava korkoa. Koron tulee tällöin olla kohtuullista ja kohtuullisena korkona pidetään valtiovarainministeriön vahvis-

tamaa peruskorkoa. Tilanteita, joissa osakaslainasta tulee maksaa korkoa, on esimerkiksi se, kun koko osakslaina on maksettu takaisin saman vuoden aikana, kun se on otettu tai kun laina on annettu osakkaalle, jonka äänimäärä tai omistusosuus yksin tai perheenjäsenten kanssa on alle 10 prosenttia. (Immonen ym, 2011, 258.)

Lainan antamista yhtiöltä osakkaalle tai osakkaalta yhtiölle voidaan pitää verosuunnittelukeinona, sillä se vaikuttaa molempien verotukseen, ja näiden toimien verovaikutus tulee huomioida tarkkailtaessa osakkaan ja yhtiön yhteisverotusta.

4.6.2 Toimitilat

Suunniteltaessa sekä osakeyhtiön että sen omistajaosakkaan verotusta myös sillä on vaikutusta, ovatko yhtiön käyttämät toimitilat yhtiön omistuksessa vai osakkaan omistuksessa. Jos toimitilat on hankittu yhtiön omistukseen, eikä taseessa ole paljon siitä johtunutta velkaa, saattaa yhtiön nettovarallisuus nousta. (Tomperi 2009, 208.)

Jos taas toimitilat hankitaan osakkaan omistukseen, tulee yhtiön maksaa niistä vuokraa osakkaalle. Osakkaalle tämä on veronalaista pääomatuloa, mutta siitä voidaan vähentää tulon hankkimisesta johtuvat menot, eli esimerkiksi toimitilojen yhtiövastike. Yhtiölle vuokra taas on verotettavaa tuloa pienentävä vähennyskelpoinen meno. Vuokran on oltava käypää tasoa, sillä jos se on kovin paljon suurempaa, voidaan sitä pitää verotuksessa peiteltynä osinkona. (Tomperi 2009, 209.)

4.7 Verotuksen ja tilinpäätöksen yhteys

Pienyhtiön kirjanpito ja verotus ovat lähtökohtaisesti kaksi erillistä järjestelmää, joilla molemmilla on omat lakinsa. Kirjanpito tulee tehdä kirjanpitolain pohjalta ja verotuksessa taas käytetään pohjana elinkeinoverolakia. (Kukkonen 2010, 101.) Tuloverotus perustuu kirjanpitoon, mutta kirjanpito- ja verolainsäädännön määräykset eivät ole täysin yhtenevät (Lindfors 2008, 61). Kuitenkin käytännössä näillä on laajat kytkennät toisiinsa (Kukkonen 2010, 101).

Verotettavan tuloksen laskenta perustuu hyvin pitkälti kirjanpidolliseen tulokseen. Kirjanpitolain tehtävänä on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta, kun taas elinkeinoverolain tarkoitus on verotettavan tulon

laskennan määrittäminen. (Kukkonen 2010, 102.) Tilinpäätös tosin kytkeytyy hyvin läheisesti verotukseen, sillä kirjanpidon ja tilinpäätöksen tietoja käytetään hyväksi veroilmoituksessa, verotuksen toimittamisessa sekä tarkastamisessa. Tämä kytkös ilmenee erityisesti veroilmoituksessa toteutettavan tulon ja nettovarallisuuden laskemisessa. (Leppiniemi & Walden 2009, 18.)

Mikäli kirjanpitolainsäädäntö ja verolainsäädäntö ovat keskenään ristiriidassa tilinpäätöskysymyksessä, väistyy verolainsäädäntö. Tilinpäätösratkaisut tehdään siis aina kirjanpitolainsäädännön mukaisesti ja verolainsäädäntö on kirjanpito-äkökulmasta vain veroilmoituksen täyttöohje. Verotettavan tulon ja varallisuuden laskentaa koskevissa ristiriitilanteissa taas, verolainsäädäntö on se, jonka mukaan toimitaan. Näissä tilanteissa kirjanpitolainsäädäntö väistyy. (Niskakangas & Tikka & Honkavaara & Helminen & Lunden & Laitinen & Räbinä & Leppiniemi & Kiviranta & Ranta-Lassila & Mattila & Raunio & Äimä 2004, 371.)

Tilinpäätös- ja verosuunnittelu on osa yrityssuunnittelua. Verosuunnittelun tarkoituksena on esittää, miten verot vaikuttavat yrityksen suunnitelmiin, ja tehtävänä on löytää verotuksellisesti edullisia toimintavaihtoehtoja, sekä estää hallitsemattomien verotustilanteiden syntymistä. (Leppiniemi & Walden 2009, 17.)

Vaikka verotus perustuu olennaisesti kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tehdyille ratkaisuille, useat tilinpäätöksen ja verotuksen tulosta ja varallisuuden laskentaa koskevat säännökset poikkeavat toisistaan (Leppiniemi & Walden 2009, 18). Kirjanpitolaskennassa korostetaan niin sanottua varovaisuuden periaatetta, jonka tarkoituksena on estää yritystä näyttämästä liian suurta tulosta. Verotettavaa tulosta laskettaessa tätä varovaisuuden periaatetta ei voida soveltaa yhtä merkittävästi, sillä tästä saattaisi seurata, että verovelvolliset jaksottaisivat tulojaan ja menojaan veronmaksun lykkäämiseksi. Tästä johtuen tilinpäätöksen tulos ja verotettava tulo on useimmiten erisuuruiset. (Kukkonen 2010, 102.)

Verotettava tulo ei silti aina ole suurempi kuin kirjanpidon tulos. Verotettava tulo saattaa olla myös pienempi varsinkin tilanteessa, jossa verovelvollinen on vähentänyt verotuksessaan suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat poistot. (Kukkonen 2010, 102.)

Toinen tilanne, jossa syntyy eroja verotuksellisesti ja kirjanpito-oikeudellisesti on, jos yhtiö päättää jakaa osinkoa muuna omaisuutena kuin rahana. Kirjanpito-oikeudellisesti

maksu arvostetaan taseen arvoon, jolloin taseen varat vähenevät luovutetun omaisuuden taseeseen merkityllä arvolla. Verotuksessa taas luovutettu omaisuus arvostetaan sen käypään arvoon. (Immonen ym. 2011,182.)

Yrityksellä on mahdollisuus säännellä kirjanpidon tulosta sekä verotettavaa tuloa. Tämän mahdollistaa kirjanpitolainsäädäntö ja verolainsäädäntö. Siihen, millaista tulosta yritys pitää tavoitteenaan, vaikuttaa esimerkiksi voitonjakotarve tai pyrkimys tasaisen tuloksen näyttämiseen. Yrityksen tavoitetulos muodostaa sen tulossuunnittelun lähtökohdan. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

Tulossuunnitteluun käytettävät keinot liittyvät pitkälti tilinpäätöksen joustokohtiin. Ratkaiseva merkitys suunnitteluun on myös niillä elinkeinoverolain säännöksillä, jotka antavat verovelvolliselle harkintavaltaa jaksottamisratkaisuissa. Suunnitteluun vaikuttaa myös asiat, jotka aiheuttavat eroja kirjanpidollisen tuloksen ja verotettavan tulon välille. Mikäli halutaan minimoida veroja, on hyvä, jos ei jouduta tekemään kirjanpidossa sellaisia pakollisia varauksia, joita ei hyväksytä verotuksessa vähennyskelpoisiksi tuloiksi. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

Tilinpäätösajankohdalla on myös vaikutusta tulossuunnitteluun. Mikäli yrityksellä on muodostumassa poikkeuksellisen suuri voitto tai tappio, saattaa sen lieventämiseen liittyvät syyt johtaa tarpeeseen muuttaa tilikautta. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

Kirjanpidollisella tuloksella ja verotettavalla tulolla on läheinen yhteys. Tämä yhteys johtuu siitä, että verotettavan tulon määrittämisessä käytetään tilikauden tulosta, jota oikaistaan niiltä osin kuin verotuksellinen ja kirjanpidollinen tuloslaskenta eroavat toisistaan. (Tikka ym. 2012, luku 34.)

Kirjanpidossa voidaan tehdä erilaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat verotuksellisiin arvoihin. Suurimpia vaikutusmahdollisuuksia on poistojen määrän määrittämisellä ja niin kutsutulla kuluvarastolla, joista kerron seuraavissa luvuissa enemmän.

4.7.1 Kuluvarasto

Kuluvaraston avulla yritys pystyy pääsemään tavoitetulokseensa. Kuluvarastolla tarkoitetaan niitä vaikuttamismahdollisuuksia, joita tilinpäätöksen laatijalla on apunaan tavoitetulokseen pääsemiseksi. Tulokseen voidaan vaikuttaa niillä menoilla, joista voidaan

päättää sisällytetäänkö ne tilikauden kuluihin vai aktivoidaanko ne taseeseen. Myös käyttöomaisuuden poistoilla voidaan vaikuttaa tilikauden tulokseen. Poistot voidaan kirjata normaalipoistoista poikkeavina ali- tai ylipoistoina. (Tomperi 2009, 191.)

Tavoitteena on usein verojen minimointi, mutta toisinaan tavoitteena voi olla osakeyhtiöissä myös tietyn suuruisen osingon jakaminen. Tavoitetulokseen pyrittäessä tulee tilinpäätöksessä ensin päättää ne erät, joissa ei ole harkinnanvaraa. Näitä eriä on rahaja saatavatilit, pääomatilit, tulotilit sekä lyhytvaikutteisten menojen tilit. Tässä vaiheessa kirjataan myös varaston muutos ja suunnitelman mukaiset poistot. Tämän jälkeen yritys voi kirjata tulostavoitteensa ja selvittää, kuinka paljon kuluja on vielä mahdollista kirjata. (Tomperi 2009, 193.)

4.7.2 Poistot

Poistot pyritään tekemään usein niin suurina kuin ne vain verotuksessa hyväksytään. Tämä johtuu siitä, että poistot menettävät merkitystään, inflaatiosta ja korkotekijöistä johtuen, sitä enemmän, mitä myöhemmäksi ne jätetään. Tekemättä jätettyä poistoa ei voida tehdä seuraavan tilinpäätöksen yhteydessä. (Tomperi 2009, 201.)

Poistot tulee tehdä kirjanpitolain mukaan suunnitelman mukaisina poistoina (Kirjanpitolaki, 1 luku 5 §). Elinkeinoverolaissa määritellään verotuksessa hyväksyttävät suurimmat mahdolliset poistot, jos nämä ovat suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat, voi yritys tehdä kirjanpidossaan ylipoiston. Verotuksessa taas voidaan vähentää sekä yli- poisto, että suunnitelman mukainen poisto. Mikäli yrityksellä on aiemmilta vuosilta yli- poistoista kertynyttä poistoeroa, voi se tehdä myös suunnitelman mukaistan pienemmän poiston. (Tomperi 2009, 201.)

Elinkeinoverolaissa on määritetty useita poistopykälä, jotka koskevat poistojen määriä sekä poistoaikoja. Koneista, kalustosta ja rakennuksista tehtävät poistot ovat usein yleisimpiä, mutta usein pienellä yrityksellä on myös omistuksessaan esimerkiksi patentteja tai ohjelmistolisenssejä, joista voidaan tehdä tasapoistoja kymmenen vuoden ajan.

Elinkeinoverolain 30 §:ssä on määritelty koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan käyttöomaisuuden suurimmaksi mahdolliseksi poistoksi verovuotta kohden 25 prosenttia menojäännöksestä (Laki elinkeino tulon verottamisesta, III-osa, 3 luku 30 §).

Rakennuksen enimmäispoistot verotuksessa on määritelty sen mukaan mihin tarkoitukseen rakennusta käytetään. Enimmäispoistot vaihtelevat välillä 4-20 prosenttia. (Laki elinkeino tulon verottamisesta, III-osa, 3 luku 34 §).

Poistoilla voi olla vaikutusta myös yrityksen nettovarallisuuteen, sillä maa-alueiden ja rakennusten arvoksi nettovarallisuutta laskettaessa katsotaan hankintamenon poistamaton menojäännös tai vertailuarvo, riippuen siitä kumpi on suurempi. Vertailuarvolla tarkoitetaan maa-alueen tai rakennuksen verovuotta edeltävän vuoden arvoa. Nämä poistot saattavat siis alentaa nettovarallisuutta. Kaluston ja koneiden arvoksi taas katsotaan niiden poistamaton menojäännös. (Tomperi 2009, 202.)

5 Verosuunnittelu esimerkkiyhtiössä

5.1 Esimerkkiyhtiö

Esimerkkiyhtiöni on vuonna 2011 perustettu työvoimanvuokrausta tarjoava pienosakeyhtiö. Yhtiö toivoi, ettei nimeä mainita opinnäytetyössäni, joten myöhemmissä alaluissa viitataan yritykseen Yritys X:nä. Yritys ei ole toiminut vielä kovin pitkään, ja sen toiminta on vasta aluillaan, joten tällä hetkellä työtehtäviä hoitaa vain sen kaksi omistajaa. Yrityksen päätoiminen toimiala on tällä hetkellä vähittäiskaupassa, mutta yrityksen toiminnan on tarkoitus laajentua muillekin aloille ja työntekijöitä olisi tarkoitus ottaa palkkalistoille enemmän, heti tarpeen vaatiessa.

Yhtiön osakepääoma koostuu 1 000 osakkeesta, jotka kaikki ovat samanarvoisia ja antavat samanlaisen äänioikeuden omistajilleen. Osakkeet ovat jakautuneet omistajille seuraavasti:

A	500 osaketta
B	500 osaketta

A ja B molemmat myös työskentelevät yhtiössä ja nostavat säännöllisesti palkkaa tehdystä työstä.

5.2 Nykytilanne

Ensimmäisten tilikausien aikana yrityksessä ei ole kiinnitetty suuremmin huomiota verosuunnitteluun. Yrityksen omistajat sanovat, että aluksi on haluttu vain keskittyä opettelemaan yrityksen pyörittämistä, sillä omistajilla ei ole aiempaa kokemusta yrittämisestä.

Ensimmäisinä tilikausina on myös haluttu tarkkailla, miten toiminta lähtee käyntiin, mutta tulevaisuudessa toiminnan tasaantuessa omistajat ovat kiinnostuneita kiinnittämään huomiota myös verosuunnitteluun. Omistajat ovat tietoisia eri tavoista nostaa yritykstään tuloja, joko palkkana tai osinkona. Alkuvaiheessa yrityksessä työskentelevät osakkaat ovat pyrkineet nostamaan normaalia pienempiä palkkoja, jotta kaikki yritykseen tulevat varat eivät kuluisi palkanmaksuun.

Yrityksen kirjanpitäjä vahvistaa, että Yritys X:n alkuvaiheessa verotussuunnitteluun ei ole kiinnitetty suurempaa huomiota. Kirjanpitäjä on sitä mieltä, että koska Yritys X:n toiminta on ollut suhteellisen pientä, ei verosuunnittelun rooli ole ollut niin suuri, sillä veromäärätkin ovat olleet hyvin pieniä. Yrityksen toiminnan mahdollisen kasvun yhteydessä tulevaisuudessa, kirjanpitäjä on valmis auttamaan yhtiön omistajia suunnittelemaan keinoja, joilla verotus saataisiin optimoitua.

5.3 Neuvoja verosuunnitteluun

Tässä luvussa käsittelen sitä, millä keinoin Yritys X voisi mahdollisesti vaikuttaa verotukseensa ja eritoten omistajaosakkaan ja osakeyhtiön yhteisverotuksen optimoimiseen. Osakkeenomistajilla on suurimmat mahdollisuudet vaikuttaa siihen, miten paljon yhtiöstä nostetaan palkkatuloja, ja kuinka paljon jaetaan voitonjakona osakkeenomistajille. Tarkastelen siis eritoten tätä, mutta myös mahdollista nettovarallisuuden kasvattamista ja miten se vaikuttaisi yhteisverotukseen.

5.3.1 Nettovarallisuuden suunnittelu

Yhtenä tärkeänä keinona yrityksen verosuunnittelussa on nettovarallisuuden suunnittelu. Suunnittelemalla nettovarallisuuttaan ja pyrkimällä kasvattamaan tätä, Yritys X voi varmistaa, että tulevaisuudessa sen osakkailla on mahdollisuudet nostaa enemmän

osinkoja verovapaana. Yrityksen voitollinen tulos kasvattaa nettovarallisuutta, mikäli voittoja ei jaeta kokonaan osinkoina. Aluksi Yritys X:n on viisasta jättää voittovaroja yrityksen käyttöön, jos se kohtaa hankaluuksia, niin se ei ainakaan ihan heti joudu kamppailemaan rahavaikeuksien takia. Myös nämä varat kasvattavat nettovarallisuutta, mikä on hyvä yrityksen kannalta, sillä siinä vaiheessa, kun se on valmis jakamaan osinkoja, osakkeenomistajat hyötyvät suuremmasta nettovarallisuudesta. Toisaalta pitää muistaa myös, että positiivinen tulos kasvattaa yhtiön verojen määrää.

Oletetaan, että yhtiö lähtisi kasvattamaan nettovarallisuuttaan 8000 eurosta. Joka vuosi nettovarallisuus kasvaisi 4000 euroa. Taulukosta 1 nähdään, millainen vaikutus tällä olisi verovapaasti saatavan osingon määrään vuosittain. Koska yrityksen nettovarallisuus on suhteellisen pieni, ei verovapaana saatava osinko ole kovin suuri. Luvussa 3.4.1 kerroin jo, miten osinkotulo jakautuu veronalaiseen tuloon ja verovapaaseen tuloon. Suuri vaikutus on yhtiön nettovarallisuudella ja taulukosta 1 voidaan nähdä, että mitä suurempi nettovarallisuus on, sitä suurempi osuus jaetuista osingoista on verovapaata.

Taulukko 1. Nettovarallisuuden kasvattaminen.

Nettovarallisuus (sama kuin matemaattinen arvo)	8000	12000	16000	20000
Jaettava osinko	3000	3000	3000	3000
Verovapaa osuus (9 % jaettavasta osingosta)	720	1080	1440	1800

Keinoina yhtiön nettovarallisuuden kasvattamiseen voi olla esimerkiksi voiton jättäminen yhtiöön, omistajan palkan pienentäminen tai siitä luopuminen ja poistosuunnittelu.

Käytännössä Yritys X ei voi käyttää keinona palkan pienentämistä tai siitä luopumista ainakaan ihan heti, sillä se on yrittäjien ainoa tulonlähde. Voiton jättäminen yritykseen on toimiva Yritys X:n kannalta, mikäli se tekee voittoa tulevana vuosina. Tähänkin vaikuttaa se, kuinka suuri tarve omistajilla on osingoille, mutta koska omistajien elinkeino on turvattu jo palkalla, voidaan voittoa jättää yritykseen kasvattamaan nettovarallisuutta. Poistosuunnittelulla ei vielä tässä vaiheessa ole merkitystä Yritys X:n nettovarallisuuteen, sillä yhtiö ei omista käyttöomaisuutta, josta voitaisiin tehdä poistoja.

5.3.2 Palkannosto ja osakkeina jaettava tulos

Palkkaa nostaessaan osakkaiden tulisi muistaa, että osakeyhtiötä verotetaan 24,5 prosentin verokannan mukaan sen tuloksesta. Osakkaan henkilökohtaisessa verotuksessa taas veroaste määräytyy sen mukaan, minkä suuruiset vuotuiset ansiotulot henkilöllä on. Näin ollen voidaan sanoa, että niin kauan kun veroaste pysyy 24,5 prosentin alapuolella, osakkaan on mahdollisesti järkevää nostaa tulo palkkana. Osakkaiden tulee kuitenkin pitää mielessään, että palkoista koituu myös muita kuluja kuin vain veroja. Näitä kuluja ovat luvussa 4.5.3 mainitsemani palkan lisäkulut, kuten eläkevakuutusmaksut ja sosiaaliturvamaksut.

Samoin voidaan sanoa, että mahdollisista voitonjakona jaettavista varoista osakkaiden on viisasta nostaa osinkoa ainakin 9 prosenttiin asti osakkeiden matemaattisesta arvosta, sillä tämän he voivat nostaa verottomana. Kuten jo edellisessä luvussa huomattiin, Yritys X:n osakkaiden verovapaana saama osuus ei ole kovin suuri, sillä yrityksen nettovarallisuus on vielä hyvin pieni.

Taulukossa 2 esittelen tilanteen, jossa on laskettu veron määrä kokonaan osinkona nostetulle tulolle, pääosin palkkana nostetulle tulolle ja näiden sekoitukselle.

Taulukko 2. Palkkana vai osinkona?

	Osinko	Palkkana ja osinkona	Palkka
Yrityksen tulos	41000,0	41000,0	41000,0
Yrittäjän palkka	0,0	-15000,0	-32000,0
Palkan sosiaalikulutannukset 2,04%	0,0	-306,0	-768,0
YEL-vakuutus 22,5 %	-1643,4	-1643,4	-1643,4
Sairasvakuutusmaksut 2,18 %	-159,2	-159,2	-159,2
Tulos ennen yritysveroa	39197,4	23891,4	6429,4
Yritysvero 24,5 %	-9603,4	-5853,4	-1575,2
Tulos verojen jälkeen	29594,0	18038,0	4854,2
Nettovarallisuus tilikauden alussa	12000,0	12000,0	12000,0
Nettovarallisuuden muutos	29594,0	18038,0	4854,2
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	41594,0	30038,0	16854,2
Jaettava osinko	29594,0	18038,0	4854,2
Verovapaa osuus 9 % nettovarallisuudesta	3743,5	2703,4	1516,9
Ylimenevä osuus (ansiotuloa)	25850,6	15334,6	3337,3
Verotettava ansiotulo-osuus 70 %	18095,4	10734,2	2336,1

Verovapaa ansiotulo-osuus 30 %	7755,2	4600,4	1001,2
Verovapaa osinkotulo yhteensä	11498,6	7303,8	5855,4
Ansiotuloa yhteensä (palkka+ansiotulo-osinko)	18095,4	25734,2	34336,1
Ansiotulojen valtion vero	-137,7	-836,0	-2341,3
Ansiotulojen kunnallisvero (Helsinki) 18,5%	-3347,6	-4760,8	-6352,2
Ansiotulojen kirkollisvero 1,0 %	-181,0	-257,3	-343,4
Maksettava vero ansiotuloista yhteensä	-3666,3	-5854,2	-9036,9
Nettotuloa	14429,1	19880,0	25299,3
Yhteensä osakas saa	25927,7	27183,8	31154,6
Maksettavat verot ja kulut yhteensä (ansio- ja yritysverot ja vakuutusmaksut)	-15072,3	-13816,2	-13182,7

Taulukossa 2 nähdään ensin yrityksen tulos, joka on kussakin tapauksessa sama 41 000 euroa. Tästä summasta vähennetään yrittäjälle maksettavan palkan määrä, ja tästä johtuvat sivukulut eli sosiaalikustannukset. Laskelmissa ei ole huomioitu ryhmähenkivakuutuksia eikä työtapaturmavakuutuksia, sillä niiden suuruus riippuu monista eri tekijöistä. Myöskään työttömyysvakuutusmaksua ei ole huomioitu, sillä tämä on yrittäjälle vapaaehtoinen erä. YEL-vakuutuksen ja sairausvakuutuksen arvot on vähennetty kaikissa tilanteissa, sillä ne perustuvat yrittäjän määrittelemään työtuloon, joka on tässä tilanteessa laskettu perustuen työtulon minimimäärään. Näin saadaan yrityksen tulos, josta vähennetään yritysvero 24,5 prosenttia. Näin ollen saadaan yrityksen tilikauden tulos, josta on vähennetty verot.

Seuraavaksi taulukosta nähdään yrityksen nettovarallisuus tilikauden alussa, sen muutos ja sen arvo lopussa. Jaettavan osingon oletetaan olevan kussakin tilanteessa jäljellä olevat voittovarot.

Yrityksen osakkeiden matemaattisen arvon katsotaan olevan sama kuin nettovarallisuus, joten yrityksen nettovarallisuudesta lasketaan verovapaana saatava 9 prosenttia. Tämän ylittävä määrä on ansiotuloa, josta 30 prosenttia on verovapaata ja 70 prosenttia verotetaan osingonsaajan verotuksessa. Kun verovapaana saatavat erät lasketaan yhteen, saadaan selville kuinka paljon osakas saa yhteensä verovapaita osinkotuloja.

Seuraavaksi taulukossa 2 on laskettu osakkaan veronalainen ansiotulo, eli tässä on mukana osakkaan palkkana nostama määrä sekä veronalainen osinkotulo. Ansiotulojen valtion verojen laskemiseen olen käyttänyt vuoden 2013 valtion tuloveroasteikkoa

(Verohallinto 2013). Kirkollisveroon ja kunnallisveroon on käytetty Helsingin veroprosentteja vuodelta 2013. Laskemalla nämä kolme veroa yhteen, saadaan kokonaisveromäärä, jonka osakas joutuu maksamaan saaduista ansiotuloista. Kun verojen määrä vähennetään ansiotuloina saadusta määrästä, saadaan selville paljon osakas saa nettotulona.

Kun nettotuloon lisätään osakkaan saama verovapaa osinkotulo, saadaan selville paljon tuloja osakas saa yhteensä, kun näistä on vähennetty kaikki verot. Taulukon 2 viimeiseltä riviltä myös selviää, paljon yhtiö ja osakas joutuvat yhteensä maksamaan veroja ja muita sivukuluja.

Taulukosta 2 nähdään, että tässä tapauksessa osakkaiden on järkevää nostaa suurin osa tuloista palkkana. Sekä kokonaan osinkoina, että osittain osinkoina nostettu tulo on pienempi kuin suurimmaksi osaksi palkkana nostettu tulo. Vaikka tilanteessa, jossa tulot nostetaan kokonaan osinkona, on verovapaana nostettavan osingon määrä suurin ja ansiotuloveroa maksetaan vähiten, on kuitenkin yritystulovero-osuus niin suuri, että veroja joudutaan maksamaan eniten.

Vieläkin parempaan tulokseen päästäisiin, kun osinkoja jaettaisiin vain siihen asti, kun osingonsaaja saa ne verottomana. Näin ollen voidaankin sanoa, että Yritys X:ssä kannattaa nostaa tulot palkkana aina siihen asti, kun omistajien verotusprosentti pysyy alle 24,5 prosentin ja osinkoja kannattaa jakaa niiden verovapaaseen rajaan asti.

Toisin kuin osinkoja, palkkaa ei voida maksaa yhtiön voittovaroista, vaan yrityksen tulee tehdä liikevaihtoa, jotta palkkaa voidaan jakaa. Mikäli yhtiö ei saa riittävän hyvää tulosta, on palkanjako mahdotonta. Taulukon luvut eivät ole oikeita, mutta suuntaa antavia siihen, mitä Yritys X voi olettaa lukujen olevan.

Yhtiön nettovarallisuus saisi kasvaa huomattavasti ennen kuin osakkaat voisivat saada huomattavia määriä osingoista verovapaana. Koska nettovarallisuuden kasvattaminen vie suhteellisen kauan aikaa, kannattaa Yritys X:n alkuvaiheessa tarkkailla enemmän palkkana nostamia määriä. Siinä vaiheessa, jos palkkakulut alkavat nousta suuremmiksi ja osakkaiden henkilökohtainen verotusaste nousee yli 24 prosentin, on yrityksen aika miettiä enemmän palkan ja osinkojen jaon suhdetta.

5.4 Tulevaisuuden veromuutokset

Osakeyhtiölakiin tehtiin viimeksi muutoksia vuonna 2012. Silloin osakeyhtiön verokanta laski 26 prosentista 24,5 prosenttiin, ja verovapaana nostettavien osinkojen määrä puolestaan laski 90 000 eurosta 60 000 euroon.

Osakeyhtiöiden verotukseen on vuonna 2013 kaavailtu taas uusia muutoksia. Hallitus antoi 21.3.2013 verotuksen kehysriihiratkaisunsa, josta selvisivät myös osakeyhtiötä koskevat muutokset. Nämä muutokset tulevat voimaan vuoden 2014 alussa ja koskevat niin osakeyhtiön yhteisöveroa kuin osinkojen verotustakin. Jatkossa yhteisöveroa lasketaan nykyisestä 24,5 prosentista 20 prosenttiin. Yhteisöverokannan muutokset johtuvat siitä, että yritysverokantoja on kevennetty myös muualla maailmalla viime vuosina. Kevennyksillä pyritään siis turvamaan yritysten kansainvälistä kilpailukykyä. (Veronmaksajain keskusliitto ry 2013c.)

Yritys X:n kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että palkkana nostettuja tuloja kannattaa miettiä entistä tarkemmin, kun yhtiön yhteisöveroa lasketaan. Seuraavan vuoden yhteisöveron pudotus on huomattavan suuri, ja mikäli osakkaiden palkkatulot suurenevat kovasti saattaa olla, että osakkaan ansiotuloveroprosentti kasvaa suuremmaksi kuin 20 prosenttia.

Toisena muutoksena vuoden 2014 verotukseen on kaavailtu osinkoverotuksen kiristämistä. Tällä hetkellä osinkojen verovapaaraja on 60 000 euroa, mutta uudessa osinkoveromallissa tämä raja poistuu. Aiempi osakkeen matemaattisesta arvosta laskettu 9 prosentin raja lasketaan 8 prosenttiin. Tämä verotetaan 25 prosenttisesti pääomatulona ja 75 prosenttia on verovapaata tuloa 150 000 euroon asti. Oleellinen muutos on siis myös se, että osinkotulot verotetaan jatkossa vain pääomatuloina, eivätkä ne jakaudu ansiotulo- ja pääomatulo-osuuksiin. Kahdeksan prosentin ja 150 000 euron ylittävä osuus verotetaan 85 prosenttisesti pääomatulona. (Veronmaksajain keskusliitto ry 2013b.)

Yritys X:lle nämä muutokset tarkoittavat sitä, että tästä lähin kaikki Yritys X:n nostamat osingot verotetaan pääomatulona eikä ansiotulona. Tällä hetkellä pääomatulojen veroprosentti on 50 000 euron asti 30 ja tämän ylittävältä osalta 32. Tämä on suhteellisen suuri veroprosentti verrattuna ansiotuloveroasteeseen, mikäli palkkatulot eivät ole todella suuret. Yritys X:n kannattaa jatkossakin nostaa osinkoja verovapaaseen rajaan

asti, mutta koska Yritys X:n nettovarallisuus on vielä hyvin pieni, on verovapaana nostettavien osinkojen määrä tässä mallissa vähäinen. Järkevämpi vaihtoehto onkin siis nostaa tulot palkkana, niin kauan kuin osakkaan ansiotuloveroprosentti pysyy alle 30 prosentin.

5.5 Yhteenveto

Yritys X:llä on mahdollisuuksia vaikuttaa yhtiön ja omistajien yhteisverotukseen eritoten palkan ja osinkojen jaon suhteella, mutta myös nettovarallisuuden suunnittelulla. Mikäli yhtiöstä nostettavien palkkojen määrä tulee kasvamaan huomattavasti, kannattaa pohdita tulojen jakoa myös osinkoina. Osinkojen määrien noustessa on syytä huomioida myös yrityksen nettovarallisuus ja mikäli mahdollista pyrkiä nostamaan tätä, jotta verovapaiden osinkojen määrä kasvaisi.

Toiminnan kasvaessa verosuunnitteluun kannattaa kiinnittää nykyistä enemmän huomiota, ja pyytää myös yhtiön kirjanpitäjältä apua tähän. Koska myös kirjanpidossa tehtävillä ratkaisulla on vaikutusta verotusta koskeviin ratkaisuihin, saattaa kirjanpitäjän rooli olla hyvinkin oleellinen.

Vuodelle 2014 kaavaillut veromuutokset muuttavat jonkin verran tilannetta, ja ne tuleekin pitää mielessä tehtäessä päätöksiä palkan ja osinkojen suhteesta. Verolainsäädäntö osakeyhtiöiden osalta on muuttunut varsin tiheään tahtiin viime vuosina, ja mikäli tämä trendi jatkuu, tulee siihen kiinnittää erityistä huomiota tulevinakin vuosinakin.

6 Johtopäätökset ja työn arviointi

Osakeyhtiö on yritysmuotona hyvin erilainen verrattuna muihin yritysmuotoihin. Suurimpana erona on se, että osakeyhtiötä verotetaan itsenäisenä verovelvollisena. Näin ollen sen omistajia verotetaan erikseen yhtiöstä. Osakeyhtiö maksaa veroa tuloksestaan ja sen omistajat osakeyhtiöstä saamistaan tuloista. Koska työssäni käsittelin vain pieniä osakeyhtiöitä tarkoittaa tämä sitä, että yrityksen ja yrittäjän etu on yhteinen. Omistajaosakkaan optimaalisen veroasteen löytämiseksi tarvitsee siis tarkastella näiden verojen yhteisvaikutusta.

Osakeyhtiöillä on käytössään monia erilaisia keinoja suunnitella verotustaan, mutta käytännössä kaikki keinot eivät ole jokaisen yrityksen käytössä. Verosuunnittelu onkin hyvin tapauskohtaista, ja siihen on mahdotonta antaa yleispäteviä ohjeita, sillä se täytyy tehdä aina yrityksen tarpeisiin. Suuremmilla osakeyhtiöillä on vielä enemmän keinoja käytettävissään kuin pienillä vasta toimintansa aloittaneilla yrityksillä.

Verosuunnittelun suurimpana ongelmana voidaan pitää usein vaihtuvaa verolainsäädäntöä. Tästä johtuen verosuunnittelussa tulee aina ottaa huomioon voimassa oleva lainsäädäntö, jotta verovilpeiltä ja veronkierroilta välttyttäisiin. Tämän takia yritysten tulee kiinnittää huomiota laissa tapahtuviin muutoksiin ja muuttaa toimintaansa vallitsevan lainsäädännön mukaan. Varsinkin pitkälle aikavälille tehdyt verotukseen vaikuttavat päätökset saattavat menettää merkityksensä verolainsäädännössä tapahtuvien muutoksien johdosta.

Yrityksen tulee myös pitää mielessään, että verosuunnittelussa laittomien ja laillisten toimintojen välillä ei ole tarkkaa rajaa, vaan se on hyvin häilyvä. Näin ollen yritys saattaa tahtomattaan tehdä toimia, jotka tulkitaan veronkierroksi. Varsin suuri riski on esimerkiksi jakaa peiteltyä osinkoa, vaikka se ei olisi yrityksen tarkoitus ollutkaan.

Suurten yritysten suosima verosuunnittelukeino tällä hetkellä on voittojen siirtäminen niin kutsuttuihin veroparatiiseihin. Tätä voidaan pitää tapana kiertää veroja, sillä usein alhaisen verotuksen maihin siirretyt varat jäävät verottamatta Suomessa, vaikka voitot ovat syntyneet Suomessa tapahtuvasta toiminnasta. Pienille osakeyhtiöille tämä tosin ei ole varteenotettava vaihtoehto, jo lainkiertämisen kannalta, mutta myös siksi, että verotettavat tulot ovat suhteellisen pieniä.

Tarkkailtaessa yrityksen verosuunnittelua, on myös pakollista tarkkailla tilinpäätös-suunnittelua, sillä nämä ovat vahvasti kytkeytyneet toisiinsa. Näin ollen kirjanpidossa tehtävät ratkaisut saattavat vaikuttaa myös verotuksessa tehtäviin ratkaisuihin. Tämän takia olisikin hyvä saada kirjanpitäjältä tukea yrityksen verosuunnitteluun.

Osakeyhtiöissä, joissa omistajat myös työskentelevät on mahdollista jakaa osakkaille varoja niin osinkoina kuin palkkana. Se, missä suhteessa osakkeenomistaja nostaa palkkaa ja osinkoja, vaikuttaa suuresti siihen, kuinka paljon yritystä ja osakkeenomistajaa verotetaan. Osakkeenomistajan kannattaakin kiinnittää huomiota tähän suhteeseen, jotta verotus saataisiin optimaaliselle tasolle. Nettovarallisuus ja osakkeiden ma-

temaattinen arvo vaikuttaa suuresti myös tähän suhteeseen. Mitä suurempi nettovarallisuus yhtiöllä on, sitä enemmän sen osakkeenomistajat saavat nostettua osinkotuloja verovapaana. Pienien osakeyhtiöiden, joiden nettovarallisuus on hyvin pientä, omistajat eivät siis saa verovapaita osinkoja kovinkaan paljon.

Nostetut palkat pienentävät yrityksen veroja, ja nettovarallisuuden ollessa pieni, voidaan sanoa, että osakkaiden kannattaa nostaa tulot ennemmin palkkana kuin osinkoina, aina siihen asti, kun osakkaiden henkilökohtainen veroaste pysyy pienempänä kuin yrityksen veroaste. Esimerkkiyrityksen kohdalle tekemistä laskelmista voidaan nähdä hyvin, että palkkojen ja osingonjaon suhteella on merkitystä verojen suuruuteen.

Verotus on jatkuvasti ajankohtainen asia, sillä se ei ole katoamassa mihinkään ja sitä koskeviin lakeihin tehdään jatkuvasti muutoksia. Verosuunnittelu onkin tämän takia haastavaa ja pysytyissä suunnitelmissa ei välttämättä aina voida pysyä. Toisaalta nämä muutokset tekevät aiheesta myös hyvin mielenkiintoisen ja avaavat uusia mahdollisuuksia verotusratkaisuille.

Työn tavoitteena oli selvittää osakeyhtiön ja sen omistajien verotusta sekä näiden verosuunnittelua. Tämän tavoitteen pyrin suorittamaan kokoamalla kattavan teoriapohjan, joka on paikkansa pitävä ja helposti ymmärrettävissä. Tavoitteena oli myös löytää neuvoja kohdeyrityksen verosuunnitteluun, jonka pohjalta työn teoriaosakin rakennettiin. Tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen, sillä teoriaosuus rakennettiin luotettavien lähteiden pohjalta ja sen avulla saatiin luotua neuvoja esimerkkiyrityksen verosuunnitteluun.

Työn teoreettinen osa rakentui lainsäädännön ja alan kirjallisuudesta kerätyn tiedon ympärille. Lähdeteoksina pyrin käyttämään alan asiantuntijoiden kirjoittamia kirjoja, ja vertailemaan eri lähteiden tietoja, jotta pystyin varmistumaan lähteiden neutraalisuudesta ja paikkansapitävyydestä. Pyrin myös löytämään uusimpia mahdollisia painoksia kirjoista ja muutaman viime vuoden aikana kirjoitettuja kirjoja, jotta tieto olisi mahdollisimman paikkansapitävää. Osa lähdemateriaalista on hieman vanhempaa, ja monet asiat lähdekirjoissa olivat jo vanhentuneita, sillä verolainsäädäntö osakeyhtiön kohdalta muuttui viimeksi vuonna 2012. Siinä missä lähdeteoksissa oli vanhentunutta tietoa, tarkistettiin tieto lainsäädännöstä ja päivitettiin vastaamaan tämän hetkisiä säännöksiä. Teoreettista osuutta voidaan silti pitää paikkansa pitävänä ja luotettavana, mutta lainsäädännön muuttuessa, tulee siihen suhtautua varauksella.

Opinnäytetyön esimerkkiyritykselle laaditut laskelmat ja neuvot ovat omistajille suuntaa-antavia ja he voivat käyttää neuvoja miettiessään verosuunnitteluaan. Yrityksen toiminnan kasvaessa, tulee verosuunnittelua kumminkin muokata uudistuneen toiminnan ja tarpeen mukaan. Työtä ei voida sellaisenaan käyttää muiden yritysten tarpeisiin, sillä verosuunnittelu tulee toteuttaa aina yrityksen tarpeiden mukaan. Työ soveltuu kumminkin apukeinoksi pohdittaessa osakeyhtiön verotusta ja sen suunnittelua, sillä työn teoriaosuudessa on käsitelty yleisesti tehtävien toimien vaikutusta verotukseen. Pienet osakeyhtiöt ja niiden verotusta pohtivat tahot voivat hyötyä työstä enemmän, mutta suurempimuotoista toimintaa harjoittavalla yritykselle tässä työssä käsitellyt aiheet ovat liian suppeat.

Opinnäytetyön puitteissa kaikkia työn asioita oli mahdotonta käsitellä todella syvällisesti ja joitain osakeyhtiöön ja sen verosuunnitteluun liittyviä asioita oli pakko jättää työn ulkopuolelle. Mikäli työtä haluaisi kehittää eteenpäin, voitaisiin osakeyhtiön verosuunnitteluun liittyviä asioita tutkia vielä tarkemmin, ja myös muidenkin näkökulmien kannalta kuin osakkaan ja osakeyhtiön yhteisverotuksen optimoinnin.

Kohdeyrityksen verosuunnitteluun voidaan jatkossa yrittää löytää lisää keinoja, kun toiminta kasvaa ja muuttuu monimuotoisemmaksi. Tällä hetkellä keinoja on suhteellisen vähän, ja se näkyy myös työn esimerkkiyritystä käsitelvässä osiossa. Kuitenkin tutkimuksesta voidaan huomata, että verosuunnittelulla on merkitystä, ja sen avulla voidaan muokata verotettavaa määrää.

Lähteet

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Tammi, Helsinki.

Immonen, Raimo & Ossa, Jaakko & Villa, Seppo. 2011. Osakeyhtiön pääoman hallinta. Talentum, Helsinki.

Juusela, Janne. 2004. Osinkojen ja osakeluovutusten verotus. Talentum, Helsinki.

Jyväskylän yliopisto. 2012. Laadullinen tutkimus. Luettavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Luettu: 17.12.2012

Kela. 2013a. Sairasvakuutuksen päivärahamaksu. <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/210108120110KP?OpenDocument>. Luettu: 12.4.2013

Kela. 2013b. Sairasvakuutuksen sairaanhoitomaksu. <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/210108115842KP?OpenDocument>. Luettu: 12.4.2013

Kela. 2013c. Sosiaaliturvamaksu. <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/210108121545KP>. Luettu: 12.4.2013

Kirjanpitolaki. 30.12.1997/1336

Knuutinen, Reijo, 2012. Verosuunnittelua vai veron kiertämistä: verosuunnittelun ja veron kiertämisen välinen rajanveto tuloverotuksessa. SanomaPro, Helsinki.

Koivumäki, Jukka & Koponen, Juha & Järvenoja, Markku. 2013. Verokansio. Kauppa-kamari, Helsinki.

Koponen, Juha. 2011. Yrittäjän verokäsikirja. 4. uudistettu painos. Verotieto Oy, Helsinki.

Kukkonen, Matti & Walden, Risto, 2011. Pk-yrityksen verosuunnittelu. WSOYpro, Helsinki.

Kukkonen, Matti. 2010. Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus. 2. uudistettu painos. Talentum, Helsinki.

Kukkonen, Matti & Walden, Risto, 2010. Elinkeinoverolaki käytännössä. 2. uudistettu painos. WSOYpro, Helsinki.

Kyläkallio, Juhani & Irola, Olli & Kyläkallio, Kalle. 2008. Osakeyhtiö. Edita, Helsinki.

Laki elinkeinotulon verottamisesta. 24.6.1968/360

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa. 22.12.2005/1142

Laki verotusmenettelystä. 18.12.1995/1558

Leppiniemi, Jarmo & Walden, Risto. 2009. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. 10. uudistettu painos. WSOYpro, Helsinki.

Lindfors, Hannele. 2008. Kirjanpito käytännönläheisesti. Kauppakamari, Helsinki.

Myrsky, Matti & Linnakangas, Esko. 2010. Elinkeinotulon verotus. 3. uudistettu painos. Talentum, Helsinki.

Myrsky, Matti & Räbinä, Timo. 2011. Verotusmenettely ja muutoksenhaku. 6. uudistettu painos. Talentum, Helsinki.

Mähönen, Jukka & Villa, Seppo. 2009. Osakeyhtiö IV: Osakeyhtiö ja verotus. WSOYpro, Helsinki.

Mähönen, Jukka & Säiläkivi, Antti & Villa, Seppo. 2007. Osakeyhtiölaki pienyhtiössä. WSOYpro, Helsinki.

Niskakangas, Heikki & Tikka, Kari S. & Honkavaara, Tero & Helminen, Marjaana & Lundén, Anna & Laitinen, Mirjami & Räbinä, Timo & Leppiniemi, Jarmo & Kiviranta, Esko & Ranta-Lassila, Hannele & Mattila, Pauli K. & Raunio, Merja & Äimä, Kristiina. 2004. Verouudistus 2005. WSOY, Helsinki.

Norri, Matti. 2006. Osakeyhtiö. Käytännön käsikirja. 6. uusittu painos. Rakennustieto Oy, Helsinki.

Osakeyhtiölaki. 21.7.2006/624

Ossa, Jaakko. 2011. Yritystoiminnan verotus. Lakimiesliiton kustannus, Helsinki.

Penttilä, Seppo. 2003. Yrityksen omistajan tuloverotus. 2. uudistettu painos. Talentum, Helsinki.

Siikarla, Pertti J. 2007. Uusi osakeyhtiölaki & verosuunnittelu. Yrityskirjat, Helsinki.

Suomen yrittäjät. 2013a. Työttömyysvakuutusmaksu 2013. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/tyonantajanabc/tyottomyysvakuutus/>. Luettu: 12.4.2013

Suomen yrittäjät. 2013b. Yrittäjän eläkevakuutus YEL. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yrittajaihmisena/yelvakuutus/>. Luettu: 12.4.2013

Talouselämä. 12.11.2012. Oletko harrastanut veronkiertoa Panaman kautta? Huonoja uutisia. <http://www.talouselama.fi/uutiset/oletko+harrastanut+veronkiertoa+panaman+kautta+huonoja+uutisia/a2154943>. Luettu: 20.11.2012

Tilikeskusyhtiöt. 2013. Palkan sivukulut. http://www.tilikeskus-yhtiöt.fi/yritystajan_muistilista-palkan_sivukulut_2013. Luettu: 12.4.2013

Tikka, Kari S. & Nykänen, Olli & Juusela, Janne & Viitala, Tomi. 2012. Yritysverotus I-II. Päivitetty: 25.10.2012. SanomaPro onlinepalvelu. Luettavissa: <http://onlinepalvelu.sanomapro.fi/?prevpos=yv111.38653&page=selain&ts=yo&pos=yv111.1&offset=0.0>. Luettu: 8.11.2012

Tomperi, Soile. 2011. Kehittyvä kirjanpitoaito. 13. uudistettu painos. Edita, Helsinki.

Tomperi, Soile. 2009. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 23. uudistettu painos. WSOYpro, Helsinki.

Tuloverolaki. 30.12.1992/1535

Verohallinto. 2013. Vuoden 2013 valtion tuloveroasteikko. http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Vuoden_2013_valtion_tuloveroasteikko%2825864%29. Luettu: 10.3.2013

Verohallinto. 2012a. Osinkotulojen verotus – saajana omistajayrittäjä. http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Osinkotulojen_verotus__saajana_omistajay%2815396%29 Luettu: 1.3.2013

Verohallinto. 2012b. Pääomatuloksi luettava osakaslaina. [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatulot/Paaomatuloksi_luettava_osakaslaina\(15655\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatulot/Paaomatuloksi_luettava_osakaslaina(15655)). Luettu: 28.11.2012

Verohallinto 2012c. Suoritukset osakkeenomistajalle – osakeyhtiö. http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus/Suoritukset_osakkeenomistajille__osakeyh%2810863%29 Luettu: 5.3.2013

Verohallinto. 2012d. Tuloverotus - osakeyhtiö ja osuuskunta. http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus. Luettu: 22.10.2012

Verohallinto. 2002. Peitelty osinko. https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Korot_ja_osingot/Peitelty_osinko%2810209%29#%20Peitellyn%20osingon%20veroseuraamuksista1 Luettu: 5.3.2013

Veronmaksajain keskusliitto ry, 2013a. Eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut 2013. <http://www.veronmaksajat.fi/omatveroasiat/elakejatyottomyysvakuutusmaksut2013>. Luettu: 12.4.2013

Veronmaksajain keskusliitto ry. 2013b. Osinkojen verotus. <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/omatveroasiat/osinkotulojenverotus/>. Luettu: 8.4.2013

Veronmaksajain keskusliitto ry. 2013c. Yhteisöverotus. <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/tutkimukset/jatilat/tuloverotus/yhteisoverotus/>. Luettu: 8.4.2013

Villa, Seppo & Ossa, Jaakko & Saarnilehti, Ari. 2007. Yritysmuodot: Toiminta, rahoitus ja verotus. WSOYpro, Helsinki.

Villa, Seppo. 2006. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiöt. 3. uudistettu painos. Talentum, Helsinki.

Yle. 5.11.2012. Miten veronkierto saataisiin kuriin? http://yle.fi/uutiset/miten_veronkierto_saataisiin_kuriin/6364078. Luettu: 20.11.2012

